

KÖZLÖNY,

hivatalos lap.

Megjelenik naponként egy — országgyűlés alatt több — nagy regáliven. Előzetési díj a folyó év hátra levő 6% havára helyben 7, vidéken 8 forint eszt pénzben. — Előfizetheti Budán, a kiadóhivatalban (vár, Fortuna-utca, Jácis-ház 132 sz. a. m. k. egyetem nyomdája mellett), Pesten Emich Gusztáv könyvkereskedésében és az ország minden kir. postahivatalainál. — A' szabott díj hivatalos hirdetések és csatolmányok után a' szokott beíratási és felvételi díjak fizetnek. A' meg nem szabott díjak hasábsoráért 5 p. kr. vétetik. Mellyekért eddig díj nem fizetett, ezután is díjmentesek maradnak. Magánhirdetések nem vétetnek fel.

8370

B.

I.

Az ország minden törvényhatóságaihoz.

A' haza veszélyben van.

Ez most jelszava mindennek, a' királynak, az országgyűlésnek, a' kormánynak, és mindennek, kinek keblében a' szabadsággért lángoló hazafiúi szív dobog.

Ezért hivatott össze az országgyűlés, sietve, rendkívülieg. Eszközei a' haza megmentésének, az örökké diadalmaskodó lelkesedésen kívül: pénz és hadsereg.

A' pénzt megszavazta már a' képviselőház, 's nyilatkozott a' felsőház is, egy értelemmel, egy szívettel, lélekkel.

A' hadsereg iránt a' részletes törvényjavaslat is keresztültment a' képviselőházon, és a' felsőházon, és az egyesült akaratot meg fogja koronázni a' fejedelem szentesítő szava.

De addig is meg kell kezdeni az előkészületeket. A' haza veszélyben van! mentsük meg a' királynak és utódainknak ezt, mit őseinktől épségben vettünk át.

Ide rekesztem a' törvényjavaslatot. És előkészítőleg rendelem, a' mint következik:

1. A' kiállítás legsietősb eszközlése végett biztosul... nevezem ki.

Ki ezek közül otthon nincs, annak helyettese az utána következő hivatalnok.

2. Jelen rendeletem vétele után 48 óra alatt bizottmányi ülés tartatik, és 2—3 tagból álló összejáró küldöttség nevezetik a' törvényhatóság kiterjedéséhez képest oly számmal, hogy a' rovatosszeírás 7 nap alatt bevégezethessék.

Jelen rendelet mikori vételéről sürgőnnyel fogok értesíttetni.

3. E' rovatosszeírás az ide zárt törvényjavaslat rendeleite szerint fog kész tenni.

Egy összejárási mintarovatot ide mellékelek.

4. A' 7 nap multával két nap alatt a' küldöttség az összejárást a' biztosnak beadja, ki azt 24 óra elfolyása alatt a' hadügyminiszternek, észrevételeivel együtt, beküldi.

5. Véleményt mond az iránt is, hogy ha az állodalom által adandó fegyveren kívül a' fölkesztés a' törvényhatóságra bizatnék, azt, a' mi a' népességi arány szerint körülbelül 60,000 ember után a' törvényhatóságra esnék, mennyi idő alatt lenne képes felöltözteni és egyéb kellékekkel ellátni, akkép, mint a' honvédek ellátvák, habár más színű posztó használtatnék is.

6. Az összejáró az összejárási alkalmával meghagyja, hogy az összejárást azon időtől kezdve hosszabb időre otthonról el ne távozzanak és el ne távozhassanak, szigoru büntetés terhe alatt, míg a' hadügyminiszter határozata meg nem érkezendett.

7. A' határári szolgálattal tartozó vidékek ezen összejárási alól, a' törvényhozás újabb rendelkezéseig, mentek maradnak.

Apróságokkal az összejáró küldöttség ne bajlódjék. Rendszeresen akkor járunk el, ha béke lesz. Egyesek sérelmei nem muljanak el, midőn veszélyben a' haza van.

A' vizsgálatra minden törvényhatóságbeli orvosok, oklevelek elvesztésének terhe alatt köteleztetnek. Ha nem volna anynyi orvos, mint küldöttség, ez maga ad véleményt, a' besorozás idejére hagyatván fel a' szakértő szoros vizsgálat.

Béke idején az egyformaság diszesíti a' katonát, az igaz; de most minden disz, minden érdem a' gyors kiállításban fekszik.

Katonára ő felsége a' király jogainak és a' szabadságnak megőrzéséért van szükségünk. Nem akarunk hódítani, hanem fejedelmünk koronájának épségét akarjuk sértetlenül megvédeni. A' polgárháborút kívánjuk megszüntetni, mely az ország alsó részében a' legirtózatóbb kegyetlenséggel folytatatik, nem kimélve semmit, a' polgároknak sem életét, sem vagyonát, a' legszentebbet sem.

Ne ámitsa magát azzal senki, hogy a' belső háboru veszedelme tőle távol van. A' meg nem gátolt rossz hirtelen terjed, mint a' pusztító láng, mely bűnöst és ártatlant fölemészt.

Ki híve szeretett királyunknak, ki híve honának, ki imádja a' szabadságot és függetlenséget, kinek polgári becsülete szent, mind attól megvárjuk, hogy teljesítse kötelességét.

A' haza veszélyben van.

Elhárítható, ha mindenki teljesíti tisztét; elháríthatatlan, ha a' polgárok nem teszik azt, a' mivel kötelesek.

A' megbízottak e' rendelet teljesítéséért felelősek a' kormánynak, de istennek és önbecsületének minden hazafi felelősséggel tartozik.

Kivívni könnyebb a' szabadságot, mint megtartani; amazt megtettük, hajtsuk végre e' munkát is.

Pihenni nincs idő a' diadal előtt.

Jelszavunk legyen: a' királyért és függetlenségünkért, tisztelve mások jogait, a' magunkét nem hagyva.

Budapest, aug. 29-én 1848.

Belügyminiszter
Szemere Bertalan.

785.

B.

II.

Beöthy Ödön királyi biztosnak.

Az ország alsó részeiben kiütött lázadás és ennek ellenében alkalmazandó hadi erő, a' tábor támogatása, és a' polgári intézkedések vezérleti tekintetéből rendkívüli polgári hatalom felállítását tevén szükségessé: ennek következtében mult hó 24-ikéről kelt rendeletem által Bács, Torontál, Csongrád, Csanád megyékbe és az ezekben lévő királyi városokba Szentkirályi Móricz nevezetett ki királyi biztosul, adatván neki teljes felhatalmazás mind a' tábori főhadi parancsnokkal egyetértőleg leendő munkálkodásra, mind a' polgári és büntető ügyekben szükséges mindazon intézkedés tételére, jelesen rögtönítélő bíróságok alakítására, mit a' pártütés legyőzése 's a' békének minél előbbi biztosíthatása végett jónak és sikerre vezetőnek találand.

Miután azonban nevezett királyi biztos egyszersmind az alsó részekben táborozó jász-kun seregnek is vezére, 's ezen állásánál hosszabb időre alig egyeztethető a' fentebb említett és magában is több oldalú elfoglaltatást kívánó királyi biztosi működés: ennél fogva őt annak további teljesítésétől saját ismétli kérelmére felmentvén, — ugyanazon rendkívüli hatalommal, a' mivel az eredeti kiküldés történt, említett hatóságokba királyi biztosul ezennel önt nevezem ki.

Hivatalos teendőit bővebben megértendi ön az elődje számára kiadott és másolatban ide mellékelte utasításból, önnel feladata levén az itt foglaltakat saját belátása szerint alkalmazni, 's általában abban pontosítani kiküldetése szellemét, hogy a' hol lehet, kiméletebb eszközöket használva, de ha ezek nem mutatnának fogantat, bármilyen módon is rend és béke eszközöltesse.

Az illető hatóságok a' kellő engedelmességre már utasítvák.

Kelt Budapesten, aug. 26. 1848.

István nádor 's kir. helytartó.

Belügyminiszter
Szemere Bertalan.

8292.

B.

III.

Mihály Gábor kir. biztos urnak.

Sajnálattal értesültem azon bujtogatásokról, mellyek az ország éjszakkéleti részében legujabban mutatkozni kezdenek, különösen az oláh 's orosz-rusznák ajkú és egyesült hitűek között.

Ármány, önzés és rossz akarat épen akkor csábítja el az ártatlan népet a' bűn és lázadás ösvényére, midőn a' szabadság kapuja előtte megnyílt.

Ő felségének, 's kormányának legbuzgóbb törekvése nyelv és valláskülönbség nélkül a' haza minden polgárait a' legujabban törvényesített jogok teljes élvezetében biztosítani.

És épen mivel e' magas célzatában akadályoztatik meg a' bűnös bujtogatások által, szükséges híven gondoskodni a' nép igaz és valódi érdekei felett, szükséges a' bujtogatók veszélyes törekvéseit meggátolni, és megbüntetni, kik a' törvénynek 's törvényes rendeleteknek nem hódolnak.

Midőn tehát önt Marmaros, Ugocea, Bereg, Ung, Szatmár, Középszolnok, Kővár, Kraszna megyékre és a' II-ik oláh ezredbe királyi biztosul kiküldöm a' végett, hogy az oláh és orosz-rusznák ajkú népet ő felsége 's a' kormány atyai őszinte, igaz szándékáról felvilágosítsa, hogy megmagyarázza, miképen a' nép a' törvény újabbán tágitva rakott korlátai között minden joggal bir a' boldogságot elérheti, hogy meggyőzze arról, miképen legnagyobb ellensége az, a' ki most békéjét megháborítja, 's elégedetlenségre ösztönzi, egyszersmind meghagyom, miképen a' bujtogatásokat akadályozza meg, a' bujtogatókat pedig törvényszék elébe állítsa, és büntesse meg, melly végre felhatalmazom rögtönbírósságot is alakítani törvényhatóságokint, azon tágitott szabályok szerint, mellyek f. é. jun. 12. az ide rekesztett Közlöny példány szerint országszerte kikirdetettek.

E' mai napról meghagytam az illető törvényhatóságoknak és a' II. oláh ezrednek is, hogy önnel és ön törvényes rende-

leteinek engedelmeskedni, 's azoknak végrehajtására elegendő erőt és segédelmet nyújtani kötelességüknek ismerjék.

Budapest, augusztus 24-kén 1848.

István nádor, kir. helytartó.

Belügyminiszter
Szemere Bertalan.

7809

2586

Rendelet.

A' vácsi siket-néma-intézet keresztyén alapítványok által létesítettvén, 's alapítókéhez az izraeliták mind ez ideig nem járulván, az izraelita siket-néma gyermekeknek csak a' tanítási bejárás engedtetett meg, az intézetnek belakó rendes tagjaiul fel nem vétetvén.

Miután a' magyarországi keresztyén és izraelita siket-néma növendékek közt fenálló ezen különbség sem az intézet céljával, sem a' felebaráti szeretet eszméjével össze nem fér, az intézetnek ez egyoldalú rendelkezése ezennel megszüntetvén, jövőre nézve rendelem, a' mint következik:

1. Ha valamely izraelita község vagy egyes jótevő 2000 p. frt öszletet az intézet alapjához lefizet, ez által jogot nyer az intézeti kiképzetés idejére felekezeti siket-néma gyermeket felvétel végett ajánlhatni.

2. A' melly izraelita szülék siket-néma gyermekeiket a' a' rendes növendékek közé soroztatni ohajtják, 120 pengő forint évdíj mellett, az intézet ebbeli jótéteményét, a' keresztyénekkal egyenlőképen szabadon fogják élvezhetni.

Kelt Budapesten, aug. 29. 1848.

Belügyminiszter
Szemere Bertalan.

A' hadügyminiszterium Vitalis őrnagy urtól következő jelentést vett:

„Fejért templom, augusztus 23-án 1848. A' magyar nemzeti miniszterelnök ur e' zászlóaljhoz intézett f. hó 11-kéről kelt 967-ik számú rendelete nyomán a' zászlóalj 14-kén Debreczenből szekeren kiindulni, és 20 kán Temesvárra és onnan Verseczre megérkezni rendeltetett; de mivel Fejért templom városa a' rabló rác csoportoknak már eddig is 30—40 ház megégetésével több rablásoknak martaléka lön, — a' temesvári biztos ur szóval történt rendelete nyomán a' zászlóalj Temesvárról még 20-kán esti 8 órakor kiindulván, még azon éjjel két állomást utazva, 21-én Verseczre megérkezett, honnan még azon nap b. Blomberg Schwarzenberg dzsidás ezredesétől a' 3-ik és 4-ik század Fejért templomba küldetett, 's ezen századok itten 12 és 1 óra közt éjjel után megjelenvén, azon az éjszakán semmi sem történt.

22-kén délelőtt 11 órakor az 1-ső és 2-ik század is ide megérkezett.

Az 5-dik és 6-dik század Oraviczára rendeltetvén, azon nap oda ment.

Augusztus 22-kén egész nap történtek ugyan kisebb csoportok előléptetése, 's lövések által éjjel többször fellármáztatunk, de semmi összeütközés azon nap nem vala; hanem 23-kán reggeli 5 órakor a' Versecz felől álló szőőhegyeken becsapott az ellenség a' város felé, de a' 4-ik század harcziastartása, ki az ottani védtorlaszt 1/2 századdal feltartván, az ellenséget, a' melly is ráczokkal vegyes szerbekből állott, nem csak hogy vissza verte, hanem üzőbe vévén, egy 3 fontos csajka-ágyut két lóval együtt elfogván, azonban még 33 kartács-ágyu és 11,3 fontos golyó ágyulöveteket, két erős löttönyökkel ellátott ládákat kezünkbe kerítettünk.

Részünkről halálos sebeket kapott 3 honvéd, a' kik közül ugyan még egy él, de az is az orvosi szemle szerint nehezen marad meg; — 4 honvédek kisebb sebeket kapván, ezek nem veszedelmesek, 's egy pár nap mulva helyre állíthatnak.

A' 4-ik század főtisztjei és honvédeink erőlyes felépésüknek köszönhetjük a' harcziast viteleket és az ellenség visszaveretését; az egy ágyu és a' fenemlített löttönyök elragadását többnyire Kálnoky főhadnagy ur harcziast kitaratásának 's vezérletének tulajdoníthatjuk.

Az ellenség részéről csak 3 szerbet találtunk ugyan meghalva, de bizonyosan többnek kellett elesni, de a' sűrű lök között őket megtalálni egy az hogy nem lehetett, de másképen minden halottait szekerre rakni, 's magokkal vinni szokván, ezeknek veszteségüket bizonyosan előadni teljes lehetetlen.

Az ellenség száma mintegy 700 ember lehetett.

A' mieink közül a' 2-ik és 4-ik század volt tüzből; a' fő-tiszt urak közül: Plicz százados ur, Kálnoky és Thuránszky főhadnagy urak, Horváth János és Schölskorn hadnagy urak vezér-

lették elő embereiket, és magukat, mint magyar hazafi tisztekhez illő, kitüntették, valamint Hollán Ernő százados ur egy századossal, ugy Földváry hadnagy ur is részt vettek a tüzben, nem különben Sándor Kálmán főhadnagy ur is egy fél századdal.

A Versecztől jövő utnál a hegytetőn levő két védőánczokat százados Elek Ferencz ur egész századával, Reider főhadnagy és Majos hadnagy ur által tartotta meg; — itt is történtek többszöri megrohanások, de verekezésbe nem ereszkedtek.

Az ide való polgárság a harcban részt nem vehetett, mivel az ellenség csakhamar visszakergettetett; egyébiránt mindnyájan kijöttek, és a városba felállított 19 torlaszokat megerősítették; közülök egy sem esett el. A város részéről volt ugyan két ágyúnk, de mostanában avval egy lövés sem történt.

A hadügyminister távollétében
Melczér Andor,
ezredes és állod. titkár.

A hadügyministeriumtól.

A jövő novemberben megnyitandó Ludoviceában 50 ötvendékre s az ezekhez szükséges személyzetre megkivántató tantermeknek, lak- és alvószobáknak felbontozása szándékolatván: felhivatnak mindazon kézművesek, különösen asztalosok, lakatosok, bádógosok, szőrderekalj készítő, vászontereszkedők, kefekötők, vasárosok, kádárok, kik a szakukba vágó tárgyak kiállítását vagy elkészítését felvállalni akarják, magokat jövő szeptember 10 dikén a hadügyministerium irodájában az intézet igazgatójánál jelenteni Budán, a hol is a szükséges tárgyak részletes leírását és a feltételeket a megnevezett napon meg lehet tekinteni. Nagyobb közhírladás tekintetéből felsóhíttom valamennyi hírlapot ezen hirdetésny fölvételeire.

Budapest, aug. 30-dikán 1848.

A hadügyminister távollétében
Melczér Andor,
ezredes és áll. titkár.

Köszönetnyilvánítás.

A lelkesedés, mely a vészben forgó hazának igaz keblü gyermekeit áldozatra hívja fel, naponkint újabb jelenetekben mutatkozik.

Igy a bazini, ungvári és ezek környékén levő lelkes honleányok a haza szabadsága s függetlenségeért küzdő s megvesztett honfiak számára külön-külön egy csomag tégést küldöttek; miért vegyék az említett lelkes honleányok a szenvedő haza nevében hálás köszönetemet.

A hadügyminister távollétében
Melczér Andor
ezredes és áll. titkár.

XXXIV. Folytatólagos jegyzéke, azon összegeknek, mellyek az álladalom felségelésére f. é. aug. 23 és 24-én kölcsön vagy ajándokképen, részint a budai főpénztárnál, részint a pesti arany- és ezüst-beváltó hivataloknál készpénzben és érczértékben letéttettek, u. m.

I. Budán: a) Kölcsönképen, ezüstpénzben: Sugári József 500 ft, Don Sándor bucányi gazda 140 ft egy évre kamat nélkül.

b) ajándékképen, ezüstpénzben: Piros helység magyar lakói Mártonfy Károly által 45 ft 17 kr, Glozsán helység közönsége 38 ft, Sopron városa 6198 ft 43 krt, aranyban pedig 22 ft 30 krt, Trencsén vármegye 3870 ft 35 krt, Arad városa 466 ft 40 krt, aranyban pedig 9 ft, Aradról szini előadásból 17 ft 20% krt, aradi oláh lakosok Pernyá várávárosból 42 ft 46 krt, Komáromváros lakói 29 ft 54 krt, Komárom városa községe 2000 ft, Pozsony városa községe 5730 ft 37% krt, aranyban pedig 112 ft 30 krt, Pozsony vármegye 3739 ft 38 krt, baranyban pedig 22 ft 30 krt, Modor városa 300 ft, Vittek Antal 2 ft 30 krt, Sáros vármegye kerületi 294 ft 29% krt, Sáros vármegye Enyiczke helysége 1 ft, Olasz város Szepesben 7 ft 17 krt, Kismarton városa 95 ft 17 krt, a pécsi 8-dik honvédszászlóalj parancsnoksága, u. m. pécsi prépost 12 ft 40 krt, Schreier pék 12 ft 46 krt, Holmayer 1 ft 20 krt, Kézi László Debreczenből 10 ft, mind beszámítás által.

Pesten, ajándékképen: Bakits János 5 ft, Gyulafejérvár lakosai 203 ft 49 krt.

Azonkívül Perbál helység lakosai adtak ajándokul egy 311 számú, 204 ft 50 krról szóló magyar udv. kamarai kötelezvényt.

Összesen tehát 1848-ki aug. 24-ig bezárolag bejött: Kölcsönképen 551,137 fr 52 krt ajándékképen pedig: 488,091 ft 38% krt.
Budán, aug. 28-án 1848.

Igazítás *)

A Közlöny 81-ik számában kiadott s a hatóságokhoz is 3056. n. o. szám alatt nyomtatásban megküldött, az önkintes nemzetőrök kimozdítását tárgyozó ministerelnöki rendelet utolsó pontjából néhány szavak leírásából kimaradván, a netalán ebből következő félreértések kiküldése tekintetéből az érintett pont következőleg kiigazítandó: „A megyékben már is kinevezett őrnagyok közül azok, kik a sereg-osztályokkal szinte kiindulnak” stb.

*) Kérlek minden lapzerkesztőt, az érintett rendeletet kiigazítással, jelen kiigazítást felvenni lapjába.

Ugyanazon számú Közlönyben olvasható 3055. sz. a. n. o. deletben leírás hibából „az ügy” helyett „pénzügy” csuszott be. Annál fogva az kiigazítandó.

Nemzeti gyűlés.

Előleges közlés az alsóház aug. 30-diki üléséről.

Olvastatván az utolsó ülés jegyzőkönyve, a finantz-munkalát jött napi rendre; a jövedelmi adó tárgyalása alkalmával Bezerédy István indítványára elhatározván a ház, mikép a király civilistája, a nádor pedig fizetése után szinte adó alá jöjön, a t. javaslat folytatása holnapra halasztatott.

Az alsóház augusztus 28-i ülésének vége. Onucz: Nekem a széky katonaságra van észrevételem. Valahányszor beszéltek a mi erdélyi követeink az erdélyi katonaságról, mindig csak a székyeket említették, s nem tudom, miért nem említették a románokat is. Holott ezek egyenlők a székyekkel. Nekem úgy tetszik, mintha ebben valami separatistust akarnának, s a románokról mondják, hogy separatistust akarnak csinálni; pedig igazán megvalóva, a magyarok látszanak azt kívánni; mert valahányszor említesz a románokról, sőt a románok is kiterjesztetnek. Ezen kedvezést méltóztatnának a románokra is kiterjesztetni.

Kossuth Lajos: pénzügyminister: Lassanként bele szokunk ezen kifejezésekbe, most új emberek vagyunk még e téren, a követ urnak tökéletes igazsága van.

Doboly Károly: Mielőtt a tisz. ház az 1848-ki budget akár általános, akár részletes vitáiba beleereszkednék, szükegesnek tartom a tisz. házat egy nevezetes körülményre figyelmeztetni, melly tájékozásul szolgálna azon viszonyokra, mellyek a „partium” név alatt ismeretes megyékben léteznek. A B. III. alatti javaslat szerint Magyarország és a kapcsolt országok lakosainak — Erdélyt ide nem érve — az 1848-ki november és december hónapokra fizetendő országos adó — illetőségük 1 098 811 forintban terjedtetik ki, ebből a B. III. alatti felosztás szerint Zaránd megyére 15 1/2 porta után 2667 ft 53 3/4 krajczár vetették ki, mint előbb is mondtam, portaszám szerint; s már most figyelmeztetem a házat, hogy Zaránd s általában a partium megyékben a portalis adóvetési rendszer ismeretlen, mert nálunk még mindig a Mária Terézia által Erdélyországra néve kiadott adórendszer divatoz, a melly szerint a tárgyak s egyének meg szoktak adózni, de bizonyos meghatározott öszvege nem szokott kivettetni a törvényhatóságokra. Igaz, 1836-tól fogva, miután a 21. t. cz. által a reincorporatio megtörtént, Magyarország országgyűlése soha sem mulasztotta el, a dót s egyéb rovatokat a partiumokra is kivetni, hanem ez csak papiron maradt, az életbe nem ment át, és soha végre nem hajtatott. Igaz, hogy Zaránd megye a 1836. 21. és 1848. 6. t. cikkénel fogva tenyleg Magyarországhoz visszacsatoltatott, mind közigazgatási, mind törvénykezési tekintetben; de a körülményeknél fogva a közdadás tekintetében fennmaradt az előbbi erdélyi rendszer; s nekem nem volna ellenemre, akár részletes vitáiba beleereszkednék, az adómenyiség — a mint tervezetik — portalisra vettetik ki; csak arra akarom figyelmeztetni a tisz. házat, hogy ez nálunk kivétel, mert ismeretlen, s új öszzeírást, új rovatot kívánna, erre pedig időnk nines. Javasolnám tehát, hogy a B. 8. törvényjavaslat szerint tervezett adómenyiség november és december hónapokra a szerint vettessék ki a partiumokra, mint Erdélyre néve kivettetik; s merem állítani, az ország pénztára nem fog hiányt szenvedni, sőt meg vagyok győződve, hogy az erdélyi adórendszer mellett több fog bejönni. Ha tehát ezen javaslatomat a tisz. ház elfogadná, most az általános vitaközös alkalmával részletekbe bocsátkozni nem szándékozván, a mondottakat csak tájékozásul kívántam előterjeszteni; majd ha méltóztatnak, a részletekbe bocsátkozni, s a B. III. és B. 8. alatti módosítások szövegére fognak kerülni: ekkorra fentartom magamnak a jogot, hogy módosításaimat ezen javaslatokra néve beadhassam.

Barthos Ede: A pénzügy felől beadott törvényjavaslatot pártolom; de pártolása véget nem szolaltat volna fel, ha csak két pontjában meg nem támadtatott volna; a többi mi előhozott, ugyis nem mint megáldandó, hanem vagy mint kiterjesztést, vagy mint új javaslatot tekintvén. — Az első megáldandó, mellyet Hegedüs követársunk tett, értelmesen sem több sem kevesebb, mint az, miszerint igen restelli, hogy már most kívánjuk megadózni azon osztályt, melly eddig soha adót nem fizetett. E tekintetben nem mondhatok egyebet, mint hogy a tisz. követ ur vagy restelli magát az adóztatást, melly terveztek, s ekkor nines feleletem reá; vagy kevesli, s ekkor csak azt felelhetem, hogy nem néze jól át a törvényjavaslatokat, mert azokban az általános elv alkalmazva, hogy t. i. a tiszta jövedelemnek hat százötödje levén kivette, első júlustól kezdve az eddigi adómentes osztályra 3% vettetik ki. Minthogy azonban ezen ellenvetés viszhangra nem talált, tehát nem akarok hosszasan szólni felőle; hanem átmegeyek a másik ellenvetésre, mellyet Luszénszky követársunk a pálnkafozes iránt terjesztett elő. E tekintetben megvallom, hogy visszásnak tetszik most, midőn már valahára minden osztály egyaránt megadóztatik, hogy most ily industrialis tárgy adóztatás meg, mit eddig csak azért tartottunk hasznosnak, mert semmit sem fizettünk tőle. En részemről más nézetben vagyok, mint a tisz. követ ur, s általában ezen adóztatást nagygnak nem tartom, mert igen sok szempont van a pálnkafozes körül, melly a megadóztatást igényli. Nem akarom felhozni azon okokat, mellyeknél fogva maga a pálnka általában károsnak tekintethetik, mert én is e tekintetben nagy különbséget teszek az anyag közt, mellyből a pálnka főzetik. De ezen különbség a törvényjavaslatban is felalátatik, s ugyanezért megnyugszom benne; minthogy igen nagy különbség van abban, ha valahol gyümölcsből, törkölyből, vagy más ily anyagokból főzetik a pálnka, mellyek a pálnkafozesre nem használatnak, más célra nem szolgálhatnak, hanem kárba mennek; s nagy a különbség, ha ily cikkből főzetik a pálnka, melly gyakran igen szükséges dolog, minthogy tudjuk, hogy az ehhaltól sokszor a kolompér menti meg az embert. Igaz, vannak vidékek, hol ezen adóztatás igen terhes lesz; így például az említett felföld, hol a kolompér nem annyira pálnkafozes végett terheszik, — ámbár ez is egyik fő czélja, — hanem inkább, mert marhatartásra használható, minthogy különben igen kevés takarmánnyal bírnak; de igen nagy különbség van e vidékek s más vidékek közt, hol a felesleg földdel nem tudnak mit csinálni. Egyébiránt e részben — mint a tisz. pénzügyminister is említi — a választóvonalat meghatározni igen nehéz lenne, s végre is csak oda fogunk visszajutni, hogy arra kell tekinteni, miből főzetik a pálnka. Ha tehát vannak vidékek, hol a gazdaság előmozdítására szükségkép megkivántatik, hogy a kolompérből pálnka főzetessék: akkor helyen talalom azon észrevételt, hogy a kolompérből főzó pálnkagapokra kevesebb adó vetessék. S el lesz érve a czél, mert hogy a gabonából is szükségkép kellene pálnkát főzni, ezt el nem ismerem, sőt tudom, hogy a felföldön előkerülő szükségnek nagyobb részt az az oka, hogy a gabonát pálnkára főzik fel. Ha tehát részemről nem tennék egyebet, mint hogy a kolompérből pálnkafozesre ugye az adó egy forinttal lejjebb szállítandó, de a gabonára néve

nem; mert ha hatalmában volna, én részemről a gabonából pálnka főzést az egész világon megakasztanám. Figyelmeztetem tehát a tisz. házat, hogy nagy itt a különbség; a kolompérra néve például a gőzkazánokra csak 8 forint van kivette, pedig nem a gőzkazán nagyságához képest, hanem a főzödényhez képest kellene az adót kivetni, melly a gőzkazánok harmad vagy fele része; s így a pálnkaból, melly egy télen át, mikor a hízalás szokott történni, kifőz 5—600 akó pálnkát, alig fog fizetni 200 forintot, nem pedig, mint a tisz. követ ur említi, 4—500 pftot; s ez is csak akkor ha gabonából főzi a pálnkát, s nem kolompérből, mert ettől csak 80—90 ft fizetne. — Pártolom tehát az előterjesztett törvényjavaslatokat, s legfeljebb csak a kolompérra néve kívánám az adót 1 forinttal lejjebb szállítatni, de a gabonára néve egy krajczárral sem.

Zsembery Imre: Előttünk van az első önálló álladalmi költségvetés, és uram! ez nagy esemény, mert ezt alig mertük remélni; de épen mert nagy esemény, kívánom, hogy a ház annak megalapítására a legnagyobb figyelmet fordítsa. Fordítsa pedig kívált akkor, mikor először terjesztetik elébe a budget, mert az első budget a többinek mintegy alapja; és ha ezenal vizsgálni fogjuk a jövedőbelieket, ezeket akkor csak az elsővel egybeahasonlítani fogjuk, míg az elsőnél letesszük a költségvetés alapját. Azt mondták némeltyek az előttem szözlottak közül, hogy ne tárgyaljuk, hanem fogadjuk el általánosan a tervet, mert hiszen bizalom van a pénzügyminister iránt. Nekem is van bizalmam, s tagadom, hogy engemet valaki ezen bizalommal felülmulea, s az egész ház tanusította a tisz. minister ur iránti bizalmát akkor, midőn tegnapelőtt 61 milliót megzavazott; de a bizalom abban áll, hogy ugy szölván a pénzügyministernek tárczáját töltjük meg, nehogy szükségét szenvedjen; s ezt a ház megtette. De épen akkor, mikor megtette, midőn pénzügyminister urnak tárczáját olyan pénzzel töltöttük meg, melly pénz csak akkor tartatja meg valóságos értéket, ha a törvényben kimondott \$-hoz, melly szerint a kirendelt mennyiségnél többre nem terjedhet, hozzá kötjük a legszigorubb gazdálkodást, a legszorosabb kimutatást. Ha bennünk s az egész nemzetben fog élni a hit, hogy a kibocsátott pénzeknek a legszigorubb gazdálkodást követjük el, akkor a kibocsátandó papirspénz basisát minden egyéb basisok felett nagyobbra fogom becsülni. — A revolutionáris kormányoknak többnyire az szokott hibáik lenni, hogy közönségesen azon állápontra szoktak állni, mellynél fogva az előbbi kormányok leszállítottak. S ez legtöbbször a finantzaknál történik. De tovább megyek, nem csak ráállnak az újabb kormányok az előbbiek álláponjára, hanem maguk az események is hozzá magukkal, hogy revolutiók alkalmával a költség tomerdekre szaporodik. De a nemzet a szükségét tekintve nem veszi, s ezért veszi el a sympathiáját az újabb kormányok iránt is. S ezeknél fogva követelem a legszigorubb gazdálkodást a budgetben. — Tudom, hogy kedves a szellemi szabadság; de ezt csak a mivel osztályok érezik, az alsóbb osztályok csak azt éreik, mi zsebükből kimegyen, s a kormányt a szerint hasonlítják össze, hogy mennyit fizettek az előbbi, s mennyit a jelen kormány alatt; mennyibe került a budget akkor, s mennyibe kerül most. Iparkodjunk tehát gazdálkodni, a mint lehet, hogy lássa a nemzet, miként miadent elkövetet a ház a lehető legszigorubb gazdálkodás kieszközölésére; mert a népek nem mondhatjuk: hallod-e, neked többet kell most fizetni, mert a hivatalnokokat megszaporítottuk, van egy könyv, melly 80 s több lapból áll, s ebben esupa hivatalnokok foglaltanak, ezek dignitariuskok, ezek érdemes emberek, s ezeknek tartása temerdekre kerül; ne gondolj vele tehát, ha kétszer annyit fizetsz is, mint ezelőtt fizettél.

A budgetet nemcsak a szükséghez, hanem magához a nép erejéhez, s a pénzforgalomhoz, melly egy statusban van, kell mérni. S vegyük tekintetbe, hogy honunk népe az 5 milliót, s az ezzel arányban levő háziadót, melly még egyszer annyit tesz, alig tudta megbirni; s így ezen körülmény is oda visz bennünket, hogy a gazdálkodást a legszigorubbban eszközöljük. A budgetnek két része van: bevétel s kiadás. Itt szölni kell közvetlenül a finantz operatiókról; de ezekről szölni kezdő finantzálal bajos, a midőn finantzálalnak alapja még nines, azaz: nines annyi bizalom finantzálal irányában, mint más országoknak, mellyek régiebb finantzálal bírnak. En abban, mit a tisz. finantzminister ur a kincstári utalványok kibocsátására néve tett, megnyugszom, ide érve a központi bizottmány nézetét, mellyet törvény által szentesíteni kívánok. Ugy szinte helyeslem a két forintos bankjegyek körül eljárás, miszerint a tisz. pénzügyminister ur az ausztriai bankkal semmi viszonyba bocsátkozni nem akar; mert akkor úgy jartunk volna, mint a hadügyben a német lábra állított magyar katonával. En szíveemből üdvözölöm a minister urat e téren.

S már most ha tekintjük az 1848-ki költségvetést, azt látjuk, hogy deficitben vagyunk, a melly deficit mintegy 16 millióra megy, s ezen 16 millió a kivetendő 5 milliónyi adóval pótolandó; s pótolni fogjuk még más 10 millió rezzant kölcsönrel is, — mennyiben az adó be nem hajtatnék, — részint kibocsátandó papirpénzzel. Mar itt nem osztom N. á. y követársunk véleményét, ki mondja, hogy általában szavazunk meg mindent, szavazunk meg a központi bizottmány munkalátát. Nem osztom meg e véleményben azért, mert a központi bizottmány munkalata az egész budgetből semmit nem restel meg; pedig azt hiszem, hogy mikor deficit mutatkozik, akkor pontonként kell keresztelezni miadenen, s hol a főpontokon segíteni lehet, legalább ott segíteni kötelességünk. Ha az ember a budgetet nézi, szemébe ötlök a hivatalnok nagy serege, s megiehet, ez csak azért ötlök szemünkbe, mert eddig nem volt önálló kormányunk, nem volt hadügyi, kereskedelmi s egyéb ministeriumunk; de én nem csak számát veszem a hivatalnokoknak, hanem nézem applicatiókat, hova valo fordításukat is. S ekkor azt mondom, hogy igen meg kell különböztetni a hasznost a nem okvetetlen szükségostól; s mikor ily állásban van egy hon, mint van jelenleg hazánk, akkor azokra, mik egyedül csak hasznosak, de nem szükségesek, semmi pénzt meg nem szavazunk; hanem elhagynám azon időre, mikor a hon virágzabb, a finanzia jobb állapotban lesz. Ha tekintjük a ministeriumok személyzetét, s egyenkint keresztelezzük őket minden tetelen, ott látjuk például a belügyministeriumnál a „Közlönyt”. A „Közöny” átlalom hogy szükséges, de hogy egy lap ne tudná magát souturozni, melly mindent legelőször közölhet, sőt hogy mind e mellett meg deficitben is legyen: ezt, mondom, nem értem. S azt hiszem, ha e lap egy privát embernek adatnék át, kinek a status azon előnyt igényé, hogy minden közreideletet, valamint a dietalis pertractatiókat is első fogja közlenni, ugy hiszem, egy privát ember vissza nem rettenne ezen vállalattól, sőt bizonyosan haszna is lenne. S ha tovább megyünk, ott látjuk a belügyministeri személyzetben a statistikai bureaut. Már ha én ezt haszontalannak tartanám, ugy nem lennek arra sem alkalmas, hogy e szöszökre feliegyek; amde nem azt mondom, hogy haszontalan, hanem hogy a mostani állapotban taán szükségtelen volt felállítás, s vami kellett volna adni, mig honunk sorsa javulandott; mert hiszen ily veszedelemben vagyunk, hogy azt sem tudjuk, hogy honunknak mellyik része fog elszakadni, s mellyiket meletjük meg. Így tovább a pénzügyministerium személyzete taán 400 egyenből áll; s én hiszem, hogy szükség van mindezésre, sőt hiszem, hogy a minister atalában azon bajban vannak, hogy a regi kormány személyzetet alkalmazni kénytelenek voltak; de ez nemzse gazdálkodás rovasára történik. A kereskedelmi ministeriumnál taán az egoszsegi osztály maradtatott volna el. Állatom, hogy jó ez, én szükséges; de ha elmaradt volna, e honra hipte

nyosan ha csö... általános tekintet hivatal egész o viseltet kok szem vándam het, m hozás, bejötté mélyze a' minis ni kívár... kivántar pártoloz celszer behozva ennél sz tudnék nagyob miat a' mérték az általad gadaas jeszett... hogy sz közt tö ményen dítvány ter úr gyalan lendae által in sajáság a' múlt kell. Küldöz gyarko nek leg az adó akkép döim a tonásk nek m melly maig elfogad nek e előker... de azo ságot a azokra... kevesk kely k meg, a mid rendel rendel ki a s állitan gyei é katoná tetik, szapo felelv nemz és ne nemz s meg s így ben, nem v tároz... kely k tonák kenyse hogy a ban, y való h tekinté teljesi rint áll zik, m örök k nem a azért, katon ahöz az ol... nyire széke teltel a' spi keres fözeté pálnka mutat bet, s mit ségre 2 fü... zás a kiraly tetele legy Nyá 184 arra gad... pan

Isten őjjon minket illy további eljárásról és még is így lön. A képviselők házában annyira terjesztetett az a'ku, miglen a' nemzetnek kivonata csaknem a nulláig devalválva lön, és ne engedje isten, hogy azon nagy ár, mely talán még a bizalmon felül is adadni szándékoltatik, a' nemzethalálának vérdíjává váljék! —

Még egyet, urak! A' nemzetek, — ha a' forradalom terére jutnak, és pedig, hogy mi oda jutottunk, bár nem erőszakosan, de erkölcsileg, az tagadhatatlan. — akkor a' nemzeteknek a' forradalmakat minden következményeikben el kell fogadniok, különben hiában tettek az első áldozatokat is.

A' forradalom az ezernékek tisztító lángjai, melyek a' szellemi világot a' szennyektől fehértik.

A' forradalmak után tiszta elvekre és észszerű alapokra kell fektetni a' törvényeket különben az első féltékeny retrograd lépés csak a' reakciónak ad vérszemet; és valjón nem valódi hátrálás-e, midőn hadi ministeriumunknak és ez által hadseregünknek függetlensége már a' mult országgyűlésnek törvénye által is nyilván ki volt mondva.

Szomorú érzéssel felebezem tehát a' nemzet ügyét a' képviselőháztól önkélebe, uraim! és nem azért, mintha talán azon hitben élnek, hogy egy kiváltságos testület a' képviselő testbe bűszkén emelkedjék, hanem mivel napok multával önkélebe több idejük volt a' meggondolásra, mivel napok multával inkább fenézhetek azon tángoló mélységbe, melynek szélén állunk, ha a' törvényhozásnak határozata a' nemzet eredeti és tagadhatatlan érzetével összeütközésbe jő. Az önállás és függetlenség vesztenek mélységére tehát figyelmeztesse a' ház a' képviselői házat. Ez az én ohajtásom.

Nekem is, tisztelt ház! van fiam, ki az egyenlőség áldott törvényénél fogva bizonyára sorost buzand többi polgártársaival. Ha ő mint magyar katonának hazájának szolgálatát, annak szabad földét vérellel is áztatandja, — én ki fogok tudni békülni a' kérelmetlen végzetelle; de ha o' sztrák zászló ragadja el őt keblemtől, (a' jobb oldali karzaton! éljen!) akkor a' régiéknak legnagyobb átká szállott volna inkább árva fejérem, mely azt mondja: „ember, magtalan, vigasztalás nélküli legyen élted!” —

Én tehát rövid szavaimat azzal fejezem be, mivel egykoron Chateaubriand végzte a' censura elleni hatalmas beszédét: „ha száz szavaim lennének, mindazokat a' törvény 4-ik szakasza ellen használnám, s ekkor gondom, hogy leginkább felelek meg kötelességemnek, s védem hasznát s annak szabadságát.” (Tetszés.)

Ezen véleményem következtében a' 4-ik és 5-ik pont helyett ezt kívánám tétetni: „a' kiáltandó ujonczokból ujezredek fognak alkotanni, melyeknél az ügyvezetési s vezényleti nyelv, zászló és jel, azonnal magyar legyen.”

Kossuth Lajos pénzügyminister: Senki nálamnál jobban nem meláyhajja s nem oszthatja azon érzelmeket, melyeket Sáros megye tisztelt főispánja előterjesztett. Valamint a' képviselők előtt megmondtam, hogy a' felsőház előtt sem csinálók titkot belőle, mikép az a' mit ő a' 4-ik szakaszra nézve módosítás gyanánt javasolt, meggyőződésesen mel egyezik nem csak, hanem beteken keresztül elkövettem mindent, hogy a' körülmények kénytelenségéből lealkudjam azon szomorú kénytelenséget, hogy a' törvény így alkotassék, a' mint van. És kérem mondom a' tisztelt felsőház előtt, mikép rok perczei voltak életünknek, a' mikor resignációra vala szükség, — de nehezebb perczek s nagyobb resignáció soha nem éreztem, mint akkor, midőn a' körülmények szerencsétlen kénytelenségéből fogva, hazám iránt tartozni véltem megelégedni ezen §-al úgy, mint áll.

Méltóztassanak elhinni nekem, sem minden nemzet s nem minden perczen van azon állapotban, hogy az elvekben rideg, szigorú következetességet követelhesen.

A' jövődőt biztosítani kell; de arra, hogy a' jövődőt biztosítsák, a' jelen kell megtartani, és a' jelen megtartásának ez a' nagy adata, az a' szomorú kénytelensége. Az embert arra készíteti, hogy a' jelen önmagával, megmérje, mi fog hát akkor történni, ha szigoruan, ridegen ragaszkodik meggyőződéséhez, mi fog akkor történni éppen a' jelen perczekben, melyek olyanok, hogy talán rövid idő alatt mind a' ket háznak, de nem csak mind a' ket háznak, hanem az egész nemzetnek a' egyszerű határozatra s felhívásra t fogják megkubban foglalni. Ha mondom, mérlegbe veti az ember, hogy mi fog akkor történni, ha ridegen, szigoruan ragaszkodom meggyőződés-emhez, és nem engedek, — a' polgárnak kötelessége felgyőzni a' fájdalmat, melyt az elvek és meggyőződése feláldozása mi t érvez, és nem váli mi magára felelősséget azon roppant alernatívának, melyek abból származhatnak, ha én megállók makacsul s rendületlenül véleményem mellett.

Ez, és nem más volt az oka, a' miért én nem azt mondtam a' képviselőháznál, hogy egyetérték a' törvényvel, hanem mondtam azt: hogy én annak utjába álam nem akarok, és kérem e' házat, méltóztassák a' dolgot szintén azon szempontból venni s arról meggyőződve lenni: hogy valanint igaz az, hogy a' népek szava isten szava, úgy valószínűleg mondom: nehez perczekben az irrott törvények végrehajtása is nagy részben a' maga típusát az isten szavában fogja találni.

Én többet nem szólok; lehet, hogy a' körülmények olyanok, miszerint most még inkább volna ok azon meggyőződéshez ragaszkodni, melyet Sáros megye tisztelt főispánja megmondott, mint ez ut a' hány napokkal. De azt tudom, hogy a' jelen törvények készletlése nem az kivezetetése maga után, hogy magyar hadseregünk legyen, hanem kivezetetése maga után oly viszonyokat és állapotokat és a' nemzet erejének oly elszántságát, melyet e' helyen követeltem s részletesen rajzolni nem akarok.

Ezen zetszék a' nagy szerencsétlensége van. Három századon keresztül s annak leszállották a' lort, kivették a' fegyvert kezétől, és féltas erejét a' puhább által elmásztották. Engem ez, nemzetem sors felvételé nem ejt; mert tudom, hogy a' népekben van egy magló, magtró, mely gyümölcse fog érlelődni, mihelyt a' kelő ide megvan, mely az érlelésre megkivántatik, — a' nemzet féltasba fog válni, mint valaha volt; de arra hogy megérjék, két oktató külső egyre van szükség.

Vagy érlelni fogja az idő és gyakorlat, — vagy a' vesztély. Mert a' vesztély is nagy tanító. (Tetszés.)

Ugy gondolom, hogy oly perczben élünk, midőn alkalmasint ezen második tanítónak oktatását kellek elfogadnunk. — Méltóztassanak elhinni, hogy azon oktatás, melyet a' vesztély nyújtand a' nemzetnek, sem csak a' magyar hadsereget, de a' magyar nemzetnek önálló örökös jövődjét is megállapíthatja, ha a' nemzet őn magához hű. Ha pedig ezen vesztély oktatása nem lesz elég a' nemzetnek arra, hogy éljen, akkor egy illy §-us bizonyosan meg nem mentené. Méltóztassanak tehát a' dolgot abban lagyni. (Közhelyes.)

Előnk: A' szerkezet megmarad. Az 5-ik és 6-ik szakaszra észrevétel nem volt. Olvastatik a' 7-ik szakasz.

Gr. Teleki Samu: E' pontban ezen szavakhoz: „a' szolgálatban levő tisztéken kívül” hozzá tétetni kívánom: „a' honi seregben szolgálatban levő tisztéken kívül”; — különben az ausz-

triai sereget is lehet érteni. — Miután már fölkeltem, bátor vagyok — ha kirészem volna a' 4-ik szakasznak megáltoztatásához — Sáros megye tisztelt főispánjának indítványa mellett felszólalok; de a' mostani körülmények miatt megengedem én is abban, hogy azon pont maradjon úgy, mint van.

Kossuth Lajos pénzügyminister: A' tisztelt grófnak talán megnyugtására szolgáland keité, mit mostani kívánok. Az egyik az miszerint nem gondolom, hogy a' magyar törvényhozás által alkotott törvény — midőn hadseregről szól — akármely más hadseregbe, mint magyarra — értehe nek. A' másik az, hogy legalább a' most felálló ministerium részéről biztosíthatom a' tisztelt gróft, hogy a' törvényt csak a' magyar hadseregére forja érteni.

Gr. Teleki Samu: Ne meláztassék úgy venni, mintha a' mostani ministeriumról szólottam volna; de jövendőre oly körülmények adhatják elő magokat, miszerint félremagyarázás törtéhetnék, mind a' mellett hogy a' törvényhozás nem hozhat törvényt idegen országokra. (Maradjon.)

Előnk: Ugy látszik, a' többség megkivánja tartani a' 7-ik §-t, mint var. (Helyes!)

A' 8-ik, 9-ik és 10-ik szakaszra észrevétel nem volt. Olvastatik a' 11-ik §.

Lonovics József egri érsek: Az a' pontra nézve: kötelességem érzetében szót emelek, és csak ohajtásomat nyilvánítom, — mert a' jelen körülményekben sikert nem reménylik.

Ezen pont szerint a' katonáskodás kötelessége alól az egyháziak közül tulajdonképen csak a' szolgálatban levő felszentelt lelkészek és segédlelkészek vétettek ki, és így csak azok, kik mivel egytől egyig már túl vannak élték 23. évein, már koruk áll fogva is ezen kötelesség alól ki vannak véve de nincsenek kivéve azok, a' kiket éppen kivételti ohajtanék, t. i. a' papi növendékek, kik korukra nézve szinte valamennyien ezen kötelesség alá esnek, s kkre nézve ha e' pontban nem történik kivétel, metszve lesz az egyházi successio onala, és a' községek lelkipásztorok nélkül fognak maradni, és úgy hiszem, hogy általuk az ádalom nem nyered annyit a' táborban, mint a' mennyeit a' lelki pásztorok fogatkozásában és a' községekben a' vallás fog szenvedni.

Anak támogatására — mit e' részben ohajtanom kell — nem fogok — mert nincsen erre most idő — okokat terjedelmesebben felhozni; hanem csupán annyit nyilvánítok: hogy a' papságnak katonáskodása az ország lakosainak sem érdekében sem kívánatban teljességgel nem létezik, — hogy a' törvényhozásnak egyik főkötelessége a' nép vallásos érzelmait tisztelni, vallásbeli szükségait igényelni, érdekeit figyelemmel kíséreni, s hogy a' vallásbeli szabadság nem csupán abban áll, hogy kiki szabadon higye azt, mit akar, és kultusát szabadon gyakorolhassa, hanem egyszerűen abban is, hogy a' törvényhozás gondosan ovakodjék minden olyan rendelektől, mik valamely vallásbeli felekezethez akár hit-elvei, akár fegyverszályaival ellenkeznek. Következésképp a' pontra vonatkozólag is ovakodjék feygyverésre azokat k'nyiseritnie, kiket attól az egyháznak szolgálatól szülő szabályai hátróztottan és szigoruan tiltanak, és kik legottan ipso facto illegálitássa esnek. Végre hogy a' mivel világban nincsen ország, melyben a' papság a' feygyverés alól fel nem volna mentve, s noha Franciaországban ugyanazon rendszer divatozik, mely céloztatik ezen törvényjavaslat által, és Poroszországban mindenki — bizonyos évekig — tartozik katonáskodni, de a' papság és azzal a' papi növendékek itt is, ott is a' hadi szolgálatól föl vannak mentve; mert a' törvényhozás szerint a' kormányok mindennütt érzék, hogy a' feygyverés a' papság rendeléseivel egybe nem fér, és hogy e' tekintetben némi kíméletre, kedvezőbb s' gyöngédebb figyelemre méltók azok, kik egyélték sok teherrel s áldozattal járó étket kizárólag csak a' nép szolgálatára, javára szentelik, és szent hivatásuk teljesítésében szintolly vesztélytel küzdenek, és szintolly tartoznak és lézések megvédeni s megtartani, mint a' katonák — a' csata mezéjén. Tudom egyébiránt, hogy e' jelenidőben hosszabb vitatkozásnak nincsen helye, és könnyű sejteneim, hogy a' törvényjavaslat úgy, mint áll, el fog fogadtatni; de kötelességemnek tartottam azzal ellenkező véleményemet kijelenteni, s azt azon ohajttal fejezem be, miszerint legalább hatalmaztatnék fel a' minisrium, hogy egyes esetekben a' papi növendékeket a' katonáskodás alól dispensálhassa.

Gr. Teleki Samu: Meg vagyok győződve, hogy ezen §-nak a' tudományok a' nézve általában káros hatása leend, — de a' jelen körülmények olyanok, hogy mindenképp ki arra való, feygyvert kell fognia, s így a' papi növendékeket sem lehet kivenni annyival inkább, mivel másokat méltányosabban kellene kivenni, mert a' papi növendékek — ha egy-két év alatt nincsenek is az i'tézetben, tudományukat azért folytathatják, de nem tehetik ezt például: az orvosnövendékek. Azért kivétel nem tennék; de lehetnek még is különös talentumok, — mint például — mi szerencsések voltunk abban hogy Liszt is Magyarországhoz tartozik, már kérdem: ha ő helyéből kivételt volna, és katonának tétetve volna, használt volna-e annyit, mint most, midőn magát az egész világ előtt kitünteti? E' részben tehát kellene valamit tenni, de nem akarom tovább tartóztatni a' tanácskozást.

Ocskay Antal kassai püspök: Osztom véleményét a' magam is — a' vendékek papokra, a' hadiszolgálatról f' mentetni kívánom; mert úgy hiszem, hogy nem csak az egyház — de az ádalom java igényli, hogy a' papi nevelésben, nevelésbe folyton oktatás és az egyházi éretyek gyakorlása által oly papi egység kiképeztessek kik szent hivatásuknak megfelelően, lelki kötelességük mindenkor buzgón és pontosan teljesíték; ce ez — nem törtéhetik, ha a' papi növendékek a' hadi szolgálatól föl nem mentenek; mert ha a' hadi szolgálatra köteleztetnek, akkor kiképezésük felbe szakasztatik, ha 4 esztendő multva hadi szolgálatból kilépnek, akkor bizonyosan kevesen fognak az egyházi életre visszatérni, és tán oly h'jalmok és indultok fognak keblökben támadni, melyek a' pap élettel és kötelességgel ellenkeznek, ily módon pedig nagy hiány fog az a' kassa lelki pásztorokban bekövetkezni, — a' mi a' viláosságot és erkölcsiséget a' h'vkeuel veszélyeztetné, — és k' ve et fog használni nem csak az egyházra, de a' ná, ára az ádalomra is.

Gr. Vay Károly: Oly esetben, midőn a' honnak jelentékeny része, a' catholicusnak jelentékeny töredéke magát érdelemben sérve látja, azt tartom: hogy tisztán „maradjon”-nal választolni nem egészen mellálys: ugyanazért kívánok felteni az egri érsek urnak felüli ott két tenobeli elvire; nevezetesen felállítá először azt, hogy ezen törvény által sértve van a' vallás, azaz: a' vallásbeli egyenlőség. Nézetem szerint: a' legtalólabbról s ncsen sértve, (Lonovics József: nem is mond an!) tehát erre nem is teleték. Mondá a' tisztelt érsek ur továbbá, hogy a' katolikus elvvel ellentétek az, hogy a' katolikus pap csatában részt vegyen. Erre nézve észrevételtem az, hogy előző a' clerikus még nem p; mert az kilepeth, mikor neki tetszik; másodsor: hogy Magyarországnak története ellenkező bizonyít, miszerint tudjuk: hogy Tomory és Váday érsek és püspök a' mohácsi ütközésben nem csak részt vettek, de el is hullottak. Egyébiránt, ha kivételeket akarunk tenni a' törvénytől, n' egnyugszom; szeretném nevezetesen kimondani: hogy mind azok, kik tudományos pályára szánják magokat, nem csak katolikus, hanem általóosságban — bármely vallásfelekezethez tartozó papok, vagy orvosok is, ki nem véteket a' katonáskodás terhe alól; de mint példa van Poroszországban, folytathatják tudományos pályájukat, csak hogy a' napnak bizonyos óráiban tartoznak feygyvergyakorlatot tenni. Ez megnyugtathatná a' tisztelt clerust is; mert ez

által némileg katonáskodás jászánának, valódi katonák még sem volóának.

Id. gróf Eszterházy Mihály: A' dolgot balasztást nem szenved, azonban az itt tet előadások még is szö nélkül hagyani nem lehet. Hogy ha ez oly törvény volna, mely valamennyi ez után következő katon állásánál szolgálna sinórnéértük, akkor azon észrevételeket, melyeket itt a' püspök ur előadott, fontolóra kellene venni; hanem a' mostani rendkörü állásban minden többi tekinteteknek hallgatniok kell. Mi azt illeti hogy a' clerikusok a' katonáskodás alól kivétesse el-e, vagy sem? Mutatok Auszriának példájára, hol az ujonczállításkor t'pasztaljuk, hogy igen sok ifju clerikus lesz, vagy kolostorba megy, és a' katonáskodás megszüntetése után a' p'p'ágot elhagyja; s így ez mutatja, hogy ez által sokan a' katonáskodás alól csak kibújni akarnak. Mi a' második ellenvételét illeti a' kassai püspök urnak: t. i. ha régy évig katonáskodott a' clerikus, a' lelkészeti pályára nem lesz többé alkalmas: erre csak azt vagyok bator felelni: hogy a' papnak van leginkább szüksége arra, hogy a' világ különböző állásaival megismerkedjék. A' katonaság pedig oly status, melyben leginkább a' világ minden körülményével annyira megismerkedik; hogy s' győntatósékb n is a' régy évi katonai pályán sokkal higgadtabb ítéletet fog tudni hozni. De még ennél sokkal nagyobb megnyugtatóra szolgálhat az, ha a' mostani pápát idézem fel, ki katonai pályát folytatót, s' jelenleg a' legfelsőbb papi méltóságban diszeleg. Hagyjuk meg tehát a' szerkezetet, a' mint van.

Marczibányi Antal: Meggyőződésemet egy részben Sáros megye főispánja kimerítette, s a' mostani vézés körülményeket tekintve, midőn talán egy nap is megszámlálhatlan kárt és vesztélyt okozhat, s' teendő és revételekkel meggyőződésesen ellenre is felhagytok. Mi ezen §-t illeti, azt hiszem, hogy ha a' papnövendékek kivételének, akkor kívánni lehetne hasonlólaga azt is, hogy mind azon tanulók, kik 19 évesek, s' iskolájukat be nem végezték, vétessenek ki. Már pedig ha ezek kivételének, akkor igen sok oly egyént búzunk el a' haza védelméről, kik igen célszerűen alkalmazhatódnak, s' ezen intézkedés különösen a' néphgen igen nagy ellenszenvet fogna támasztani, ha t. i. látna, hogy számtalan tanulók s' növendékek a' katonaság alól kivételnek. Egyébiránt azt hiszem, hogy a' katonáskodás az egyházi hivatással igen összefér; de erről bővebben nem szólok, hanem csak visszapillantok a' régi időkre, a' mohácsi vesztésekre, midőn felszentelt papok és püspökök részt vettek a' haza oltalmazásában. Hasonló körülmények közt vagyunk most is, s' a' haza méltán kívánja, hogy bármely fényes méltóságban legyen is valaki, ha egyébiránt feygyverésére alkalmas, védelmezésében részt vegyen. S' e' szerint, az egyházi hivatással sem ellentétek tehát a' feygyverés, a' mint a' mostani pápa példája is mutatja, ki ezeltől katonáskodott, most pedig az egyháznak főnöke. Ne tegyünk tehát kivételt, midőn a' haza vesztedelemben van, s' oly segédkezre van szüksége; hanem fogadjuk el a' szerkezetet úgy, mint áll.

Ujházy László: Maga a' tudományosság érdekében sem fogadom el azt, mit gr. Vay Károly elfogadott kész volt; mert hitem az, hogy minél több kivétel van a' törvényben, annál inkább megszűnik az törvény lenni, s' akkor nem az egészről rendelkezik, hanem csak az egyik részt sújta. Lehetne talán ezen törvényre nézve ki-élteteni, de csak ha katonák normalis állapotban volna; most azonban, midőn már is vivünk kell az ellenséggel, s' talán még nagyobb ellenséggel is leszünk kénytelenek megvívni, ily körülmények közt a' kivételekhez ragaszkodni, nem célszerű. Egyébiránt, hogy az egyházi növendékekre télessék kivétel, erre épen nem tudnék ráállni; mert ez érténel az egyenlőségi törvényt, minthogy háznál több hitfelekezete van, melyeknek n' nincsenek egyházi növendékei számára iskolák felállítva, hanem a' papi növendékek a' világi tanulókkal egyenesen járnak iskolába. Nem akarok tehát az egyházi növendékekre nézve kivételt tenni, hanem kívánom a' szerkezetet megtartani.

Lonovics József egri érsek: Nem fogom előbbeni kéresemet sürgetni, és csak azért szólok fel másodsor: mert előbbeni előterjesztésem félreértetett; t. i. azt mondá gróf Vay Károly ur, mintha azt említettem volna, hogy az egyházi növendékekre nézve tett kívánságom vallások egyenlőségével ellenkezik. Célom nem volt az, hogy csupán a' katolikus egyházi növendékeket kiváltam volna törvény által kivételni, hanem azt általában fogva minden vallásbeli felekezetre érttettem, és okosodásomat csupán abból meritem — mely meggyőződésben most is vagyok — hogy a' törvényhozásnak kötelessége a' vallásbeli felekezethez nem csak hitelment hanem feygyverés alól is tisztelni, s' figyelemmel tartani, s' mivel épen az egyházi rendnek egyházi szabályai tiltják a' feygyveréselést, azért kívántam in specie azokat is a' nélkül, hogy más vallásbeli felekezete egyházi növendékeit ohajttam volna ezen törvény kötelessége alá helyezni, és a' katolikus papokat kivételni. Továbbá az hozatott fel, hogy a' régi időkben Magyarországnak az egyházi rend is feygyvert vislt, és fehozott különösen Tomory Pálnak példája, hogy a' mohácsi szerencsétlen csatában több püspökök feygyvert viseltek és elvértettek. Méltóztassanak figyelembe venni azt, hogy — a' mint Zsigmond király decretumában is mondatik — ez előt a' püspökök a' dézm ért kötelességek voltak banderiumokat tartani, s' azokat harcban is vezéreni, és megvolt Magyarországnak midig azon gyengéreg, hogy a' nép mindig a' nagyurakra h'vkozott, s' nem akart menit csatáta különben, hacsak a' banderium vezére nem jelent meg; és nem akart menni mindaddig, míg beteges és nyomorult akkor nádora Batory el nem ment, mg a' szegény gyenge királyra arra nem szánta magát, hogy elmenjen. Ez mutatja: hogy mennyire súlydó e' nemzet, hogy t. i. ennyi ezer ember között nem tudott más vért találni, mint Tomoryt és Zápolyának 22 éves fiát Györgyöt. Tomory fia a' korán mint világi harczolt, később megunváu a' világi életet, szeretes lett, de a' b'csi országgyűlésen sürgeték az ország rendei, azt mondván: hogy ott lapp ng a' zárdóbn egy nevezetes vezér; s' kértek, hogy ő vezérleje a' hadsereget. Tomory — mint akkor kalocsai érsek — s' rit, s' azt a' men ete magát hogy ő ugyan fiatal korában szüldözött és potyázott ugyan a' török k' ellen, hanem sereget s'oha nem vezetett. A' 22 éves Zápolya György szintén s'rára f'vkozott, s' azt monda: hogy kiveve a' hadi lovagjatekokban, feygyvert s'oha nem viselt. Ismételve mondom: ez mutatja, mennyire súlydótt akkor a' nemzet, midőn egy szerzetesben és egy gyermekben kereste menedéket. Azért innen okosodni nem lehet.

Mi azt illeti, hogy a' clerikusok még nem felszentelt papok: ez igaz, de k'sebb rendelkezés azok is fölvettek, és ha egyszer ketté metszik tanulmányukat, legyenek azok katolikusok vagy más felekezethez, nehezen fognak többé az egyházi életnek és tanulmányokhoz szokni. A' pápa példája nem ide való. Nem egy pap van a' magyar clerusban és a' világon is, ki miut világi feygyvert forgatott, s' hadi szolgálatot viselt, utobb megunván világi életet, egyházi életre szentelte magát. Ezt mutatja a' pápa is, ki, n'elött a' theológiával foglalatokodott, katonaságra szánta magát. Egyébiránt kezdésben is lávám, hogy felszólalásomnak sikere nincsen, csupán kötelességemet akartam teljesíteni.

Gr. Kun Gergely: Tisztelt felsőház! Az előttem szóló azt említtette, hogy a' mohácsi ütközés után a' papág nem vezérekedett; én pedig tudom, hogy vezérekedett, mert Martinusius jó katoná volt, és

vezér azok elhal len, val a' elveit ják, hogy nyei melly sára. melly megl ség paps papí semm lem l vánja S ra muok vén, t. t. n. hián: szagt tik a helys lőltó l. nne ben ségt tem nem egy a tr: r. b. n. ánt 16. s lőse v sok a azon vagyó alká d liteni az a' a' ka lesz a telt b törvé 1848 kama szem járt a tarton mond teleze va a közig niese soha ja leg delme lapot engedé kültü zet b vezér tári k a' ha alig n nisten sanak vemb a' nyi gy a számi Európa láz id tárk delme ezen részlyk részr nemz hogy kivált lapot ennyi özve a' zse hane kama tetten más bankj ve, h velke értve mltva nemz bi fe csapa

vezérelkedett azután is. Sok kivételket akartam tenni magam is; de azok, mellyek a via hoz'stati elő datt-k, meggyőzték engem azoknak elbálgatásával. Legnagyobb az hoz'stati fel a jóság katonáskodása ellen, hogy ez a vallás elveivel ellentétes. Azt gondolom, hogy a vallás legfőbb elve a honszeretet és a honvéd-lme; és így a vallás elveivel a honvéd-lme semmiképp ellentétes és be nem jhet. Azt mondják, hogy ellentétes a papi kötelességekkel. A papi kötelességekkel, hogy ellentétes a honvéd-lme? Mellynek javítható, mellynek törvényei állt. Továbbá említtett az, hogy oly indultok fejlődnek ki, mellyek a után tehetnének az egyéneket a papi hívás folytatására. Azt hiszem, a katonáskodás oly kötelesség és oly rendszer, mellyben az indulatok erkölcseliséggel, ha a kötelesség pontosan megírta, nem fájhatnak. Ott a honszeretet, a rend és erkölcsiség felül, mellyen alapul a hadsereg felállása, és ez kívánatik a papságnál is. Ennélfogva azt hiszem, hogy a katonaság erkölcsisége a papi kötelesség folytatására megkívánható erkölcsiséggel ellentétes semmiképp se jó. Tehát kívánom, hogy a nevédek papok a honvédelmi kötelességére szorítsanak.

Elnök: A mennyire a tisztelt ház szándékát kivehetem, meg kívánja tartani ez a szakasz.

Olvasatik a 12. 13. 14. 15. 16. §.
16-dik § ra

Lészai Lőrincz: Tisztelt felsőház! Bátor vagyok ezen § ra rövid észrevételemet előadni. Ezen § ban az ö-zveiróknak munkálodása határozatik meg. Ugy látom, ezen § ban az levén, minél fogva az ö-zveiróknak munkálataikat küldjék be, nincsen iránytű, mellyhez magokat alkalmazzák. Ha ez meg nem lesz, az ö-zveiró hiányos munkát visznek véghez; attól lehet tartani, az ö-zveiró országban egyformaság nem lesz. Nézetem szerint az ö-zveiró felvehető az anyakönyveket; s ha ezt veszik fel, s azokat sorozzák be a helységben, kik 19 — 22 évesek, ez kivétel lenne; mert a sok költözökdek által első edvén a colonusok az országban, igen bajos lenne őket az anyakönyvek szerint azon helységeben kiállítani, a mellyben születnek. Ha pedig azon évből indulnak ki, hogy a kik egy helységtől laknak, azok irásának ö-zve, ez sem volna helyes, mert nézetem szerint nem lehet őket azon helységbe sorozni, a hol laknak. Hanem oda, a hová születésnél fogva tartoznak; mert lehet eset, hogy egy atyánk van két fia, az egyik ott honosított, s ezt örömet negytrán, azonban elvérték tőle, mert a másik fia egy másik helységbe szolgált. Tehát vélekedésem szerint az ö-zveiróknak iránytű gyanánt azon elvet kellene felállítani az ö-zveiró névze, a mit én a 16. § hoz kívánok adni, — hogy t. i. a kiállításnak gyorsabb eszközése végett, ezen törvény s en e-éssé után azonnal küldessenek bizonyos a törvényhatóságokba, kik a 19 — 22 éves oly egyéneket, kik azon helységben vagy magok vagy szülőik adónak, ö-zveirják.

Elnök: A feltűl, hogy megelőzném a ház határozatát, bátor vagyok azon észrevétel tenni, hogy ezen nehézségen a végrehajtás alkalmával lehet segíteni.

Gr. Eszterházy Mihály: Csak azt vagyok bátor megemlíteni, hogy Erdélyre nézve az, mit méltóztatni mondani áll; mert ott az a szóval, hogy a parasitok vagy is, ha úgy mondjuk, honpolgárok a katonadélítés alkalmával általszökök Oláhországba, s akkor hibába lesz az anyakönyvben a név, elő nem állthatják őket.

Elnök: Ezen is a végrehajtás fog segíteni. Megnyugszik a tisztelt ház ezen § ban? (Meg!)

Olvasatik a 17 — 25. §.

Elnök: Nincs észrevétel? (Nincs!) Következik tehát a másik törvényjavaslat.

Sárközy Albert: Jegyző olvassa a törvényjavaslatot az 1848. és 1849 dik évi közszükségek fedezése végett kibocsátandó kamatlan papjegyek tárgyában.

Olvasatik az első §.

Elnök: Van-e eziránt észrevétele a háznak? (Nincs!)

Kossuth Lajos pénzügyminiszter: Minthogy, a mint veszem észre, a ház tisztelt elnökének felszólítása következtében mindjárt a szakaszoknál tárgyalásba szállottak nyulni kötelességemnek tartom egy pár szóval megmondani az alját ezen törvénynek, megmondom a körülményt minél fogva annak előterjesztésére magamat kötelezetnek érzetem, s egyszersmind a kiindulási pontot, mellynél fogva a képviselőház előterjesztésemet előadta. Eddig Magyarország közigazgatásában a financia volt, hogy úgy szólják, legtermészetlenebb alapra fektetve; mert minthogy számadó kormány nem volt, soha sem irányozta oda igyekezetét a nemzet, hogy virágzó financia legyen, hanem öröké azért küzdöttünk, hogy minél kevesebb jövedelme legyen a státusnak, mert nem számoltak róla; hanem ilyen állapot az átalakulás első percében, midőn a kedvetlen viszonyok nem engedték megfrönnök azon szerencsét, hogy rendkívüli erőfeszítések nélkül jussunk el azon állapotr, honnan az új törvény alapján a nemzet boldogsága eszközölhető, bizonyosan a nemzetet sok bonyodalomba vezette; mert a volt rendszernél fogva természetesen, hogy üres kincstár kellett átvenni, alig 500 000 ft. Magyarország összes jövedelme a hadi adón kívül mind zónál, mellyől 8 millió ft. restantia van, meg alig mentek 10 — 11 millióra évente; ebből az idén, mielőtt a miniszterium megszólalt volna 6 millió elkötetett; és ezen ne mellőztassanak csudálkozni hogy olyan ritkán jött be, mert a tél hónapok, november és december, a számlálásnál fogva legtöbbet szoktak hozni; a nyári hat hónapokon keresztül pedig rendszeresen kevés jön be; és így a reménytelő jövedelem a miniszterium megalkutása perczéül számított 9 hónapra alig tett 5 milliót. Erre nézve is a harminczadok Európának mostani mozgalmak állapotok következtében a kereskedés pangásnak indulva, alig jövedelmeznek valamit; az alföldi és horvátországi lázadások megzavarták a kincstár jövedelmeit, megfosztották a pénztárakat, az adókból alig jö be valami; a kincstár felvő javainak jövedelmei az urbiségi elvesztés által nagyon csökkentek; különben is ezen évsz k természetesen minden jövedelmét megszüntetett. Még egy részről a jövedelmek ennnyire apadnak, és olyan források voltak, mellyek ha nem apadtak volna is, nem fedezhetik a szükségeket, más részről rendkívüli erőfeszítésre van szükség, mellyel 300 év óta a nemzet nem találkozott. Ezen állapoton segíteni kell s megvallom, hogy nem kérdéses nélkül említem, hanem mint valóságot, hogy rendkívüli erőfeszítésbe és örökös álmatlan éjket gondba ha kerül ilyen állapotot, a nélkül, hogy az ország jövedelmi kulfeket nyitott volna, csak ennnyire is tartogatni, hogy el ne akadjunk. Sőt jelenleg is tábor van öszvegyűjtve 12 ezernyi, bár felelne meg a nemzet várakozásának, s a zsoldosok hadi lábon jobban fizetnek. Ez mindaddig fedezve volt, hanem a fedezést nem lettem volna képes teljesíteni, ha egy részről kamatos kincstári utalványokkal kibocsátásával némi előlegezést nem tettem volna, a mi sokra nem ment, mert egy millió ft. alig tesz, — más részről ezüst pénz alapján nem kezdtem volna 2-úf és egyes bankjegyek kibocsátásával. Annnyit mondhatok szeptember hónapra nézve, hogy a ház által most megszavazott katonaiállítási törvénynek következtében a jövő hónapra okvetlen belövelendő költségek, ide nem érve Magyarországok egyéb költségeit, 3 400 000 ft. ra vannak számolva, mellyől még a mostan táborozó hadsereg 1 600 000 ft. ba, nemzetiség 400 ezer fínál többé kerül, a mi 2 milliót tesz ki, a többi feyverszerésre szükséges; nélkülözhetetlen költséget igényel szinte egy pár szabad csapatnak felállítására; mert mintegy 5000 fónyi szabad csapat felállítására van munkában. Így lévén a' dolog, minthogy a' kettős és

egy kisb jejjeknek kibocsátása, mellyeket már megkezdtem, ezüstpénzre van felteve, ugy, hogy azok mindig beválthatók, igen természetes dolog, hogy ezen alapon nem lehet annyi bankjegyet kibocsátani, a mennyi hitelre van szüksége a pénzügyi miniszternek a jelen körülmények között. Most csak kétféleképpen lehet segíteni az ország közszükségem, vagy kölcsön által vagy papirosok kibocsátása által. Megvallom, hogy ámbár azon vélekedésben vagyok, hogy a financia udonány nincsen még a tökéletesesség legfőbb fokán, és majd elkövetkezik a perc a kifejlődésre, hogy az érték reprezentansza akár mi legyen is, szintoly teljes bizosséggal elfogadjuk, mint a' nyílt most az ezüst nyújt: de még nem vagyunk ott a' közvéleményben, mert a' multaknak tapasztalásai és emlékei még igen keserűek. Ezeknél fogva nyíltan megvallom, hogy örömeztök volnék azon véleményben, hogy fizessék hár mérsékelt kamatot és vegyék fel kölcsönt minsem papirospénz kibocsátás nélkül; de most arról álmodni sem lehet. Ha tekintjük azon országokat, mellyek eladósulva nincsenek, és mellyeknek jövedelmük biztos, 70 pctért költenek kölcsönöket, s ezt is nagynehzen. Magyarország, meg vagyok győződve, ha viszonyaink békések volnának, talán e'seje lenne az országoknak, hogy örömeztök beldulnának a' töképezések pénzekkel. De a' jelen perczen nem adják ide kölcsönt, míg a' reactio a' lázadásnak minden elemét eszközöl igyelezik felhasználni arra, hogy Magyarország visszaszerzett jogait ismét a' régi állapotba visszahívja. Mitől tehát Magyarország kétes, akkor a' kölcsönről gondolkodni sem lehet. Lehet a' kölcsönnek másik neve, mellynek természetese az, hogy nem a' banquirokkal köttetik hanem a' status a' nagy közszükségre appellál nyereségesan az országos lakosság levelek kibocsátásával; hanem e' tekintetben azon éris meggyőződésben vagyok, hogy minden financia munkálat, mellynek basisa az, hogy valamely paprost készítsen a' status a' végett, hogy készpénzért eladják, és ebből iparkodják magának kölcsönt a' kulföket kivétel nélkül; de legalább időt kíván, és mit csinálna a' status gruzete, ha ezen remény nem valósulna, hogy a' metalkotot vezzik? Csak ezen okok bírtak rá, — szóval, a' hol nincs választás, ott a' leletőséghez kell nyulni — hogy a' papirospénz kibocsátása iránt intézkedjem. Szorosan véve, ez alkalommal megelégedtem volna azzal, ha a' képviselőház a' pénzügyminiszternek közből annyi hitelt nyújtott volna, mennyi egy-két hónapra kívántak; hanem a' képviselőház azon gondolatból indult ki, — mert ezt nem tulajdoníthatunk csekély személynem iránti bizalomnak, más részről hajos is volna személy iránti bizalomra alapítani a' törvényt, — hanem azon nézetből indult ki, hogy ismervé van előtte a' költségvetés, és ha már a' hitelt meg kell szavazni, tehát ezen nehézségnek keresztülvitelét jobb egyszerre elvégezni, mint a' dolgot csisnek tenni ki, hogy a' nemzet a' jövő törvényhozás alkalmával net-lán olyan körülmények közé szoritassék, mellyeket nem ismerünk, s mellyekről nem tudjuk, millenek lesznek két hónap múlva. Azért kívántam ezt a' háznak előterjesztetni, nehogy azért, mivel a' képviselőház 61 milliót szavazott meg, azt gondolta a' ház, hogy ennyi fog használtatni; mert van megszerzés, hogy ezen házig és annyiban szabad ezen hitelt használni, mennyiben a' törvényhozás által megállapítandó költségek rovátá szinte, a' törvényhozás által megállapítandó közövedelmek nem fedezik: tehát meg van itt a' szorítás — és a' kellő ft. az ország kormányára nézve, hogy általában azért, mivel 61 millió van megszavazva, nem követhetk, hogy annyi kibocsátassék ki. De nem teszek belőle t. i. azt, azt gondolom, hogy alkalmasint ki fog bocsátatni 61 millió, de nem a' végett, hogy a' budget rovatai terjesztessék, mert semmi esetre a' végett nem lehet szükség annyira, mert az 1849-ik évre semmi adó nincsen felvéve, hanem csak a' cameralis jövedelmek, s minthogy a' többi nem ismerjük, tehát numerice nem lehetett kienni; pedig az adónak akármilyen nemét fogja elfogadni a' ház, s valamit csak fog elfogadni, az le fog jönni a' 61 millióból, a' melly új jövedelmi kulföket fog a' törvényhozás megállapítani. Tehát az ország szükségének fedezése végett nem lesz arra szükség. De a' napokban, minthelyt befejeztük a' financia törv. a' képviselőháznál, két törvényt fogok előterjesztetni. Egyik tárgyzai fogja a' hitelintézet felállítását; a' másikban azt fogom kérni, hogy legyen szabad előleget adom az urbiségi evaluatúra, és azt fogom kérni a' törvényhozástól, hogy senki se bizegjen azzal magának, hogy a' hitelpapirok gyors és könnyű vételre fognak találni, nem lehet most bankot oly helyre alapítani, hogy vegyék az emberek a' papirosokat, mert inkább e'assák mostan a' pénzt. Tehát attól tartok hogy ha a' hitelintézet most felállítjuk azon alapon, mellyen az felállítási szokott, hogy t. i. hitellevelekben adatk kölcsön a' földbirtokosok veszteséget szenvedhetnek mellette, mert ha 6 pctes papirok volnának is, a' parai bajosan kelének. Azért tartozik az ország hitelle a' földbirtokosok jöleté iránt azon kötelességgel, hogy gondoskodjék arról, hogy a' hitellevelek kész vevőkre találjanak, s addig a' sta us vegye meg azokat. Azt gondolom, hogy ezen bankoknak kétszeresen biztos alapja van, mert először a' status kezességük érvényes minden közjövödelmeivel, más részről pedig specialis hypothecája azoknak a' hitelpapirok, mellyek az illető földbirtokosoknak földjeire vannak bázisra, s azt hiszem hogy szilárd operat őt alig lehet tenni. Tehát a' 61 millió kimerítésből, s a' zárt kibocsátandó lesz, de nem az ország szükségének fedezése végett, hanem abba bele lesznek számítva a' hitelintézet előlegezések is, más részről pedig az urbiségi kárméntesítés, mert vannak vidékei az országban, hol igen bajos helyzetben vannak a' birtokosok. Ez az indok a' óvatosság, a' mellyel előterjesztettem. Azonban vegyük fel az esetet, ha egy garas adó sem jönne is be, a' mit nem lehet képzeln, hogy az ország bonyolult állapota ugy maradna másfél éven által, mert ezen idő alatt vagy élni fogunk, vagy letűk csisnek kétéve nem lesz, vagy meghaltunk, de tengeri nem fogunk, mert inkább elhatározzuk magunkat hogy haljunk meg dicsőn, minsem hogy tenjünk. (Helyeslés) Kik azt gondolják hogy a' magyar nemzet kétségbe fog esni, ha berukkolnak bizonyos seregek, azok csalak'znak. Budát 150 évig birta a' török, és a' magyar még is él. Lehet zavart csinálni, lehet vérbé horítani a' házt, s ez nehékedék azoknak lelkiismeretére, kik ezt teszik; lehet pusztítani az országot, de megölni a' magyart nem. (Ugy van!) Tehát fel van téve, hogy másfél évig így leszünk, a' mint nem hiszem, hogy leszünk, tehát legyen úgy, s ezen kívül még 15 milliót bocsátassunk ki a' hitelbank számára, s másk 15 milliót adjunk előlegezéseképen az urbiségi veszteségeikért, bocsátassunk ki tehát 90 millió papirospénzt, kérdem: van-e veszeélyben az ország? Ha papirospénzről beszélünk, bizonyos elfogultságot érzünk a' n' utlaknak emlékénel fogva; eszünkbe jutnak a' francia zásznaták s az ausztriai fekete bankok; de miért vesztették ezek hitelüket, miért bonyolították a' magányviszonyokat anny keserves állapotokba? mert nem ismertek határt, hanem szaporították in infinitum a' szükséghez képest. Nekünk, istennek hála! annyira legalább alkotmányos kormányunk van, hogy illyesmi ellen az ország biztosítva van; mert szeretném azon financia miniszter látni, ki az ország által neki megadott hatalmon túl egy hajszálnyira menni merészelne; s ha magam is volnék az, saját fejemet legördülve szeretném látni onnan, hol áll, és akáki legyen a' financia miniszter, ki az elébe szabott határozaton túlmenni merészelne; mihelyt megtartatik az arány, nincs veszeély, mert nem lesz depreiatio. Most az országban 40 — 50 millió bécsi bankjegy circula, s 10 millió ft. ezüst pénz, tegyük hozzá 90 millió kibocsátandó bankjegyeket, az mindössze 150 milliót tesz; és így minden fejre 9 és 1/2 ft. esik;

nincs Európában ország, hol csak ennyi esnek minden fejre. Angliában 40 ft. és még Svécziában és Portugáliában is mellyek k's országok, minden fejre egy pár futal több esik. És aztán miért van nálunk a' veszeély, miért nyílt a' birtokos ország mert nem említenek a' földmivelés és ipar mért van függőten a' kereskedés annyira hogy ha Becs me'vönja a' pesti piactól credij-t, itt rakásra hullanak a' kereskedők, mit északor a' jegyek? Ezen segítve van, mert ha a' frgó pénz kevés, arjon a' törvényhozás több frgó pénzt, ha nem ezüstöt is, de olyan értékek legyen képviselő, mellynek reprezentatíóját frgó pénzre teni a' status oeconomia kifejtetebb fokához tartozik. Azt hiszem, hogy a' magat e' nemzet, ha a' veszeélyben tul lesz érezni, mintha szál na val: melly nehez suly mellőlől, és szabadabban fog leküzdeni. Ezek az indokok. Megvallom, érzem, hogy ritka tünemény a' budget tárgyalása alatt, sőt a' nélkül, hogy az tárgyalatnak a' pénzügyminiszternek 61 millió hitelt szavazni, rem is kívánom, hogy ez rend-zabályul szolgáljon jövőre; de azon perczen vagyunk, hogy 2 és 1 frtos jegyekkel nem segíthetünk a' szükségem kölcsönt pedig nem es-kövöhetünk kell tehát más bankjegyeket kibocsátani; de ezt nem lehet tenni a' törvényhozás fe hatalmázása nélkül. Az 1 és 2 frtosokra nézve el merbettem vállalni a' felelősséget, mert ezen jegyeknek alapjuk van, t. i. az ezüst pénz; de a' 61 millióra nézve azt nem tehetem, mert itt n' sz alap a' törvény, s azon szó, hogy értékek kezességek a' nemzet minden közjövödelmeivel, s megparancsolja, hogy azok minden köz-pénztárnál elfogadjassanak. Ezt pedig tenni kell, mert külföldben nem tudom fedezni a' közszükségeket. Ezen okból és nem személynem iránti rendkívüli bizalom kívánatából terjeszttem elő ezen törvényt, s annak lérem tulajdonítani az előterjesztést a' tisztelt felsőháznál, mert nem tudok másképen segíteni, ha csak nem ajánl valaki néhány millió kölcsönt. Azért lérem a' tisztelt házat méltóztatassék ezen intézkedéshez hozzájárulni, hozzátevén azt, hogy megelégedtem volna azzal is, hogy ne legyen a' hitel azon számára kiterjesztve melly a' 1848- és 1849-iki budgetnek resultatum, hanem csak annyira, a' mennyire egy pár hónapra lesz a' szükség; de a' képviselőház úgy gondolkodott, hogy jobb lesz egy-zeri bajjal keresz ülni, mind majd később kétszeres fáradsággal aztán. Ezen ok vezérelte a' képviselőházat, hogy mikor egy pár havi ellátást kértem 61 milliót szavazott meg, de úgy, hogy csak annyit legyen szabad használni, mennyiben az ország megállapítandó közszükségeire a' megállapítandó közjövödelmek elégségesek nem volnának. Ebben van a' garancia minden visszaélés ellen, és azért kérem a' tisztelt házat, méltóztatassék a' kormányzás nehéz gondjait kegyes hozzájárulásával támogatni. (Helyeslés)

Olvasatik a' törvényjavaslat többi §-ai. (Marad.)

Elnök: Tehát marad. Most még baró Wesselényi indítványa volna hátra; de miután a' bizottmányban még nem tárgyalatott, a' ki-zelbbi ülésre halasztathatik. (Helyes!) Egyéb tárgy nem loven, az ülés elszólk.

Az ülés fél 12-kor elszólt.

XLII-dik ülés a' képviselőháznál aug. 29-én déli 12 órakor.

Elnök: Pázmány. Tárgy: indítványok és a' pénzügyi munkálat részletes tárgyalása.

Elnök: Az ülés megnyílt, a' jegyzőkönyv fog olvastatni.

Irányi jegyző olvassa a' jegyzőkönyvet.

Szaplonczay: Eszrevétele van a' jegyzőkönyvre nézve. Ott, hol az interpellatio s az arra adott felelet említtetik, mond-tik: hogy kimerítő felelet adatott; pedig a' felelet nem volt egészen kielégítő, hanem a' ház csak elhalasztotta a' kérdést akkorra, mikor a' miniszterelnök haza fog jönni.

Irányi jegyző: Eddig a' jegyzők azon gyakorlatot követték, — s nem tett reá a' ház észrevételét, — miszerint a' kormánynak feleletét a' jegyzőkönyvbe be nem írták, hanem pusztán csak a' jegyzeték fel, hogy megelégedett e' a' ház a' felelettel vagy sem. A' kérdés részleteiségeivel együtt adatott elő. s a' felelet csak a' társaságban említtetett, hogy a' ház megelégedett-e azzal vagy nem? Mifélelt legyen tehát a' kormány az itt felmerült kérdésre nézve szentem tehettem ki az eddigi gyakorlatnál fogva; hanem azt tettem hogy a' ház megelégedett mostanra, meglehet, hogy 3 nap múlva meg fog újatitani az interpellatio, s akkor táán nem fog megelégedni, de tegnap megelégedett. Egyébiránt, ha kívánja a' ház, hogy a' felelet a' barissák a' jegyzőkönyvbe: úgy méltóztatassanak eziránt hározzai. (Nem szükséges!)

Elnök: Tehát azon szót: kimerítő talá ki lehetne hagyni. (Irányi: nincs benne.)

Klauzál Gábor: Az interpellatio a' miniszterelnök, s az igazságügyminiszter fognak fel világosítást adhatni, mélt a' zán-k talán bevárni, míg visszaérkeznek: akkor interpellatio nékül is megadják a' feleletet.

Elnök: Abruébánya választókerülete Reinik Árostont választván el követének, miután utasítást is adott, a' miniszternek megtartására a' követ esküvel kötelezte magát, de később értesül a' ház határozatáról, miszerint a' dolgok újabb fejleményével az utasításadás össze nem fér, mind az utasítástól, mind az esküvel felmentéstől nevezett követ urat; a' követ ur megbízó levele az igazságügyminiszterhez kiadatik, egyébiránt jelentem a' háznak, hogy a' felsőház elnökétől az elemi oktatásról szóló törvényjavaslat iránti hározzát a' felsőház nak megkaptam, melly ki fog nyomtatni, s aztán adandó alkalommal a' ház elébe terjesztetni. (Egy hang: nincs erre szükségünk!) Máskent nem lehet tárgyalni, hacsak nincs kimondva. (Az elnöki hang: semmi közünk a' felsőház határozatával.) Npi rendre k kell tőzni, adandó alkalommal a' ház határozatát fog függni, ha valjón fog-e kívánni áttérni a' napirendre? —

Most következik a' napirend, de Boczkó képviselő ur fel van írva.

Omazta Zsigmond: Miután az urbiségi viszonyok elntézését feladatult tüzte ki a' ház, s a' közös legelők elölönzéséről részletes törvényjavaslat nem nyujtatt be: ennélfogva hátör vagyok egy erre vonatkozó törvényjavaslatot benyujtani; kéresem csak az, hogy tárgyalás végett az osztályhoz utasítsassék.

Elnök: Az urbiségi viszonyokat illető tárgyakra nézve, a' háznak azon határozata van, hogy mind azon törvényjavaslatok, mellyek a' tárgyan benyujtattak, egyszerre tárgyalassanak azokkal, mellyeket az igazságügyi miniszter fog előterjesztetni. Ezt is tehát azokhoz kellene csatolni. (Helyes!)

Táncsics M.: Ámbár az urbiségi viszonyok megszüntetése már ki van tűzve napirendre, hogy t. i. a' két nevezetes tárgy után vételessék tárgyalás alá; hanem a' körülmények olyanok, hogy felni lehet, miszerint a' két nevezetes tárgy befejezése után az fog mondathatni, hogy erre nincs idő: tehát ohajtanám, hogy a' tiszt. ház leg-szább elvben mondaná ki, hogy a' volt dézsma elölörtetnek a' regálék elölörtetnek. De minthogy a' jelen szomorú körülmények nem engednek mostani tárgyalását, tehát ha'yassék a' jövő országgyűlésre. Azt tartom, nem szükség e' tárgyat okoktal hosszadalmatlan támogatni, de egy körülményt kívánok mégis megemlíteni, miken t. i. Baranya megyében Jellachich emberei már hittelgek az ottani lakosokat, s az igértetik a' népek, hogy ő — Jellachich — minden dez-mát elenged, s a' földeket elosztja a' nép közt. Czel-zeri volna tehát, ha az országgyűlés ezen lakosok irányában elvleg kimondaná, hogy

a' dözma eltöröltetik, a kiegyenlítés pedig későbbben történik meg. Az e' tárgyra vonatkozó törvényjavaslatot ezenel benyújtom.

Tallian Ede: Egy csekély észrevételeml az arra, mit a tiszt. követ ur mondott. Jellachich minden dözémlt elengedett, csak épen azt, mi legfőbb Horvátországban, a bordözémlt nem engedte el.

Elnök: Én azt gondolom, hogy a' házának határozata, melyben kimondatott, hogy a' pénz- és hadügyi tárgyalása után az urbéri viszonyok vétetnek fel, mindenesetre teljesíteni fog; kérem tehát, ne méltóztassanak az ily törvényjavaslatokkal a' tanácskozás rendét zavarni, mert még az elvbni kimondás is ily discussiót idézhetne elő, mely több napokig tarthatna. (Helyes!)

Boczkó Dániel: Midőn ezelőtt néhány hetekkel egy törvényjavaslati indítványt volt szerencsém beadni az iránt, hogy magyar hazánk függetlensége a' külföld irányában biztosításak, azon véleményben voltam, hogy miután a' mult orsz. gyűlésen felelős ministerium alkotottat belügyeinkre nézve, belügyeink biztositva lesznek, vagyis hogy hazánk önállósága, pénz, had és egyéb tekintetben biztositva lesz; azonban ellenkezőt kell tapasztalnom, mert fájda' masan vesszük észre, miként a' mostani ausztriai ministerium, az előbbeni Metternich-féle ministerium példáját követve, hatalmat akar gyakorolni Magyarországon felett. Szükségesnek látom tehát belügyeinkre nézve egy törvényjavaslatot benyújtani, hogy a' külföldi váhára már ismerje el hazánk önállóságát. (A' törvényjavaslatot átadja az elnöknek.)

Elnök: Ezen törvényjavaslatot be fog iratni az indítványok könyvébe, s annak idejében napirendre kitűzteni. — Egyébiránt átterve a' napirendre, hogy a' pénz- és hadügyi tárgyalása után az urbéri munkálatok általános tárgyalása tegnap befejeztetvén, most azon munkálatok, melyek a' pénzügyminister jelentéséhez vannak csatolva, egyenkint fognak tárgyalatni. Mi az első, az A. alatti csatolmányt illeti, a' pénzügyi kimutatást f. évi april 11-től junius végeig, erre nézve, miután a' központi bizottmány, valamint az osztályok is, azon nézetben vannak, hogy ezt mindaddig tökéletesen átnezi nem lehet, míg mind a' tekintetben kiegszítve nem lesz, kiegszítve pedig mindaddig nem lehet, míg az év be nem fejeztetik: tehát azt hiszem, hogy a' központi bizottmány nézetét, melyet a' pénzügyminister is magáévé tett, el lehetne fogadni, s nem volna szükséges, ezen A. alatti kimutatást tárgyalni, minthogy eredményre egy sem juthatnánk, miután a' documentumok nincsenek tisztában. A' második, az A. I. alatti kimutatás, az 1848-ki május 24-től julius 6-káig, részint ajándokokról, részint kölcsönök az ország kincstárába befolyt ajándokokról, szinte olyan, mely vétekeedésem szerint törvényes intézkedést jelenleg nem kíván, hanem a' ház által csak tudomásul vétetik, mint oly documentum, melyben mintegy előleges számadást ad a' pénzügyminister az ajándokokról és kölcsönökről, melyek eddig befolytak. — Következik tehát már most a' szerződés, mely a' pénzügyminister és kereskedelmi bankársulat közt kötöttet. Erre nézve szükséges, hogy a' ház kimondja, elfogadja-e a' központi bizottmány e' részbeni nézetét, vagy nem? Ha elfogadja, ugy jegyzőkönyvbe fog iktatattatni, s a' pénzügyministernek tudomásul fog szolgálni. Fel fog tehát olvastatni a' központi bizottmány véleménye, s ha ez elfogadatik, akkor nem is lesz szükséges a' szerződést §-ként tárgyalni. Egyébiránt a' tanácskozás főárgyát a' B. I. alatti törvényjavaslat fogja tenni, mely iránt mind általánosságban, mind §-ként kell a' házának határozni. De először méltóztassék a' központi bizottmányának a' kincstári utalványokról szóló véleményét felolvasni.

Lónyay M. bizottmányi előadó: Olvassa a' kamatos kincstári utalványokról szóló véleményét, mely egyhangulag helyeseltetvén:

Elnök: Ha tehát a' ház ezt elfogadja (el!), ugy jegyzőkönyvbe fog iktatattatni, s jövöre tudomásul szolgálni. — Most méltóztassék a' központi bizottmányának az 1 és 2 forintos magyar bankjegyekről szóló véleményét felolvasni.

Lónyai Olvassa, minek bevégzöttével:

Elnök: Erre nézve szinte nyilatkozott a' pénzügyi minister, hogy nincs ellene észrevétele; s azon észrevételeit is, mit Irinyi képviselő tett, talán e' helyen kellese megemlíteni, miszerint a' pénzügyminister jövendőre nézve azt, mi a' 4 millióból, s azon kamatból, mely a' kereskedelmi bankkal kötött szerződés szerint fog befolyt, jövendőre nézve, a' jövedelmek közé sorozza be. (Helyes!)

Lónyay: Itt a' jelentés első részének vége. Következik a' jelentés második része, mely az év második felévi jövedelmét, és költségeit kimutatásáról szól. E' részben legjobb volna talán azon rendet követni, melyet a' központi bizottmány is követett, miszerint t. i. midőn a' bevételket olvégezte, akkor ment át a' kiadás egyes pontjaira. E' szerint fogom tehát felolvasni. (Olvassa a' B. I. alatti törvényjavaslatot „az adótarozások és folyó adó behajtásáról”, s az erre vonatkozó véleményét a' központi bizottmányának.)

Törvényjavaslat az adótarozások és folyó adó behajtásáról.

A' jövő évtől kezdve új adórendszer fogván életbe léptettni: s azért, de az ország rendkívüli költségeinek fedeztetése tekintetéből is, az adótarozások pontos behajtása kívántatván, ennek sikeres eszközésére következék rendeltetnek:

§. 1. Minden törvényhatóságban köteles a' főtisztviselő, megyékben a' fő- és alispányok, sz. kir. városokban a' polgármesterek, kerületekben a' főkapitányok s illetőleg kerületi grófok akként intézkedni, hogy a' jelen törvénynek szentesítése után a' pénzügyminister által hozzájuk intézendő rendelet postára vételének napjától számítandó 6 hét alatt minden egyes adózóra nézve, adótarozásának s folyó évi october végeig reá háruló illetőségnek számbavétele egyénenkint megtétsék.

§. 2. Ennek mulasztatlan teljesítéséért az említett tisztviselők akként felelősök, hogy nemteljesítés esetére a' pénzügyminister által hivatalaiból azonnal el fognak mozdittatni.

§. 3. A' kiket viszont az 1-ső §-ban megnevezett törvényhatósági főnökök ezen egyéni számvételre kirendelendek, azok a' reájok bizottkatat az 1-ső §-ra figyelmeztve megszabandó hatánapig végrehajtani köteleztetnek, különben az öket kiküldő törvényhatósági főnök saját hasonló felelőssége alatt köteles leszen az ily hanyag tisztviselőt hivatalából azonnal elmozdítani, s a' mulasztás helyrehozására addig is mást helyettesíteni, míg a' törvényhatósági legelső gyűlés az elmozdított tisztviselő helyét másnak választásával végkép betölttené.

§. 4. Ezen egyéni számvétel alkalmával, a' behajthatatlanságok egyénenkint feljegyzendők, s minden fenforogó indokok elszámolásával lajstromba vezetendők. — Hasonlóképen feljegyzendők s lajstromba vezetendők azon egyes esetek is, melyekben az illető adótarozás nem behajthatatlan ugyan, hanem a' folyó évben egészeni adótarozás az illető adózónak romlása nélkül nem eszközölhető, — mely esetben a' már ez ideán beszédhető részleg szám szerint kiteendő.

§. 5. Bevégeltetvén az 1-ső §-ban kitétt határidő alatt az egyéni számvétel, s a' 4-dik szakasz szerinti indokolt összeírás, a' törvényhatóságának legfőbb 15-öd napra gyűlés leszen hirdetendő, ott a' behajthatatlanságok s részletekbeni behajthatatlanságok indokolt lajstroma vizagálat végett előterjesztendő, s határozat után a' gyűlés észrevételeivel egyetemben — legfőbb egy hét alatt — a' pénzügyministerhez felterjesztendő. A' 2-ik §-bani felelősség ezen esetre is kiterjesztetvén.

§. 6. A' pénzügyminister — a' törvényhatóságok észrevételei-

nek megbirálása mellett — haladéktalanul véghatározatot hozand, s azt egyenesen a' törvényhatóságok főnökeinek megküldendi; kik azt minden további ellenvetés, avagy gyűlés elibe terjesztés nélkül végrehajtani — hivatalaikból elmozdítás terhe alatt — köteleztetnek.

§. 7. Ezek szerint a' behajthatatlanságok tisztába hozatván, s a' törvényhatóságok adótarozási illetékéből lerovatván, mind az, a' mi vagy egészen, vagy legalább ez időre egy részben behajthatatlannak nem leend kijelölve, folyó évi october végeig okvetlenül behajtandó; ha csak időközbeni valamely elemi csapás, vagy ellenséges beütés és foglalás által újabb behajthatatlanság nem adná magát elő — mire nézve a' fentebb megszabott eljárás leszen megtartandó.

§. 8. A' községi adószedők a' folyó julius hótól october végeig behajtandó és a' törvényhatóság pénztárába beszolgáltatandó adónak 2%-jétkapják jutalomul, s ezt a' beszolgáltatás alkalmával tüstént levonhatják, ellenben minden behajthatatlannak, vagy legalább egy részben a' jövő évre halaszthatóknak meg nem állapított illetőségeknek october végeig behajtásáért, és beszolgáltatásáért összes vagyonukkal felelősök.

§. 9. Ezen behajtásra szorosban felügyelni s azt havonkénti személyszerint gábnajutával is sikeresíteni, a' törvényhatóságok illető adószedőinek tisztéhez tartozik, kik ezért a' beszedett és beszolgáltatott adónak 1%-jétkapják jutalomul; ellenben a' közzálmányok a' községi adószedőkre a' 8-ik §-ban kiszabott kárpótlását valósitani tartoznak; különben a' mulasztásért összes vagyonukkal ök felelősök, — valamint viszont ezen felelősség valósitásáért a' fő- s alispán, illetőleg polgármester s kerületi főkapitány avagy gróf, összes vagyonával felelős.

§. 10. Ezen törvény Magyarországra s a' kapcsolott országokra egyenlően kiterjesztetik — csupán azon hatóságok avagy községek kivételével, melyek az ország törvénye s törvényes kormánya ellen nyílt lázadásban vannak, s melyek ha a' törvény iránti engedelmességre, fegyveres erő alkalmazása előtt önkényt viszsza nem térnének, a' törvényes rendnek erőhatalommal helyreállítás után, a' magánosoknak okozott vagy okozandó károk megtérítésén felül, a' pártütések által okozott országos költségek fejében adótarozásuk tízszeres mértékben megfizetésére fognak köteleztetni.

§. 11. Az ország azon részéről, mely ezelőtt Erdélynek nevezetett, külön törvény intézkedik.

§. 12. A' jelen törvény végrehajtásával a' pénzügyminister bizatik meg. *)

§. 13. Ha valaki adótarozásának egy részét természetnyekben név szerint gabna neműekben, lisztben, szénában, szalmában, kívánná leróni, ez a' pénz- és hadügyi ministeriumok által a' vidéki körülmények tekintetbe-vételével megállapítandó (vagy a' jelen országgyűlésen kidolgozandó) árszabás szerint, a' községségként együtt vett adó illetőségnek egy harmad-részeig megengedtetik, de senki reá nem köteleztetetik. — A' természetnyekbeni beszolgáltatás az illető adózók által saját költségökön azon katonai raktárakba fogván történni, melyekbe a' katonaság ellátására ekkorig kiszolgáltatni szokott természetnyek beszállitattak. A' beszállitandó természetnyek pedig a' törvényhatóságok által az eddigi mód szerint felelősség mellett kezelendők mindaddig, míg a' had- s pénzügyministernek a' természetnyeknek mikénti felhasználása iránt nem rendelkeznek.

Elnök: Engedelmet kérek az osztálynak véleménye a' 3-ik §-nál kezdődik; az tehát a' kérdés, hogy az 1. és 2-ra nincs-e valakinek észrevétele? (Nincs!) Tehát a' két első §-t megállapítottak tekiathetni.

Bezeredy László: A' 2-ik §-ban ezen kitétel helyett: „a' pénzügyminister által, a' központi bizottmány ezt tette: „a' ministerium által.” Kivánndam tehát a' 2-ik §-t e' szerint változtatni.

Elnök: Igaz, hogy így volt indítványozva, de a' szavazás eredménye nem az volt. Ha azonban ezen észrevételétől a' követ ur el nem áll, ugy szavazni kell reá. (Nem szükséges!)

Nyáry Pál: Minek, ha senki sem pártolja? (Ugy van!)

Ludvig: Tegnapi kérelmem következtében, melyet a' pénzügyminister s a' tisztelt ház is elfogadott, legjobb volna a' királyi díj iránt egykét szót odatenni, e' szerint: „a' jövő évtől kezdve új adórendszer fogván életbe léptetni, a' sz. királyi, valamint a' 16 szépsi városok díja is 1-ső novembertől fogva megszüntetik.”

Lónyay: Kérem, most az A és B alatti törvényjavaslatok tárgyalatnak, a' mit pedig a' követ ur emlit a' C pontra jobban illik, méltóztassék tehát ebbel észrevételét akkor előterjeszteni. — A' 3-ik §-nál az osztályok figyelmeztvén az első §-ra, kívánják beletétni e' két szót: „teljes nyilvánossággal”. (Helyes!)

Elnök: Kívánja tehát a' ház, hogy a' végrehajtás teljes nyilvánossággal történjék? (Igen!)

Lónyay: Olvassa a' 4-ik §-t. Erre —

Repoczky: A' 4-dik §-ra van észrevétele. Az 1-ső §-ban kimondott szántétel eszméje magában foglalja azt, hogy ne csak a' tartozások, hanem a' fedezések is, melyek a' megyékben kün léteznek, s az eddigi adórendszerből folynak, számításba vétessenek. Ezen fedezés eszméjéről azt tartom, hogy valamint a' tartozásokat meg fogja a' ház kívánni, ugy viszonyosan azon egyes adófizelőt, vagy községeket, melyek több adót adtak be, mint kellett volna, s a' mi fedezés a' magtári tartozásokból s a' forrásokból foly ki, szinte meg kell téríteni. Hogy tehát ez tisztába hozassék, a' 4-ik §-t ekként kívánndam szerkeszteni: „a' behajthatatlanságok, valamint a' fel ez é s ö k is egyenkint feljegyzendők.” (Maradjon!)

Elnök: A' képviselő urnak az az indítványa, hogy necsak a' behajthatatlanságok jegyzetessenek fel, hanem a' felezések is, melyeket valamely község supererogált.

Dobozy: Kérem, a' czim sem engedi meg, hogy ez beiktattassék, mert itt tartozásokról van szó.

Dániel Pál: Én az előttem szóló követ ur indítványát pártolom, mert tudom, hogy megyékben is történtek oly előlegezések, melyeket emlitett. Eddig az a' szokás volt, hogy minden három évben az ily előlegezések a' közös pénztárból az illető községeknek visszafizettettek, mind a' mellett, hogy az istenben boldogult helytartótanács a' megyéket ezért megróttá. S mondom, megyékben is előfordult azon eset, hogy a' nagyobb községek, melyek adójukat pontosan megfizetik, fuvarozás által előlegezték. Kívánom tehát, hogy nekik ezen előlegezés megtérítéséért pártolom, hogy törvénybe is foglalassék.

Elnök: Azok tehát, kik e' módosítást elfogadják, méltóztassanak felállni. (Nemelylek felállnak.) Tehát marad a' szerkesztet.

Lónyay: Az 5-ik § helyett, melyben rendeltetik, hogy az összeírások a' megyei közgyűlés elibe terjesztessenek, több osztályok véleménye szerint két §-jonne; az 5-ik §-ig lenne: „Bevégeltetvén az 1-ső §-ban kitétt határidő alatt az egyéni számvétel, s a' 4-ik § szerinti indokolt összeírás, azonnal a' törvényhatóság elnökének beadandó, ki azt időhaladék nélkül a' 2-ik § bani felelősség mellett a' pénzügyministernek felterjesztendi.” — A' 6-ik pedig: „A' pénzügyminister az indokolás megvizsgálása mellett haladéktalanul határozatot hozand s'ub.” (Helyes!)

*) Ha az adófizetés könnyítésére a' törvényhozás által elvált az fogadtatnak el, hogy az adó egy részének természetnyekbeni lerovása is megengedtetik, ezen esetre a' 9-ik szakasz után még e' követendő szabása volna iktatandó.

Elnök: Azok tehát, kik a' központi bizottmány nézetét elfogadják, méltóztassanak felállni. (A' többség feláll.) Tehát a' központi bizottmány véleménye elfogadatik.

Lónyay: A' 7-ik §-nál, mivel a' behajtás october végeig a' lig lehetne eszközölhető, october vége helyett november végét javasolja tétetni. (Helyes!) Továbbá az adó alá eső urbéri nemeselek adótarozásai minden akadály nélküli behajtása végett, a' § végét így kívánja szerkeszteni: „November végeig sorskülönbség nélkül, szükség esetében karhatalommal is okvetlenül behajtandó.” (Helyes!)

Elnök: Nincs senkinek észrevétele? (Nincs!) Tehát a' központi bizottmány véleménye elfogadatik.

Lónyay: A' 8-ik § kezdetén „a' községi adószedők” helyett a' központi bizottmány ezen kitétel javasolja tétetni: „az illető községi adószedők”. (Helyes!)

Elnök: Elfogadja a' ház? (El!)

Lónyay: A' 13-ik §-t, mely az adótarozás egy harmadának természetnyekbeni lerovását engedményezi, a' központi választmány elfogadja, azon megjegyzéssel: hogy a' list, mint romlékony élelemszer, kibagyandó lenne.

Kund Vincze: Erre nézve azon észrevételeml van, hogy ezen sok visszaélésekre adna alkalmat, s azért egészen kibagyandónak vélném. Méltóztassanak figyelembe venni, mikép lehetne például szalmát adó fejében beadni, midőn hacsak a' legkisebb távolságra is kellene vitetni, a' statusnak temérédek költségébe kerülne; így tovább méltóztassanak figyelembe venni azt is, hogy az adó fejében adandó gabona árát meg kell határozni, s ebből az következnék, hogy a' status számára csak akkor adótnak be gabonát, ha a' piaci ár a' status által meghatározott árnál csekélyebb lenne. Ezen intézkedés által tehát a' statusnak csak kára, és nem haszna eszközöltetnék.

Kacsokovics: Azt tartom, a' ministerium tudni fogja, miként használja fel ez intézkedést; hanem a' mennyiben alternativa hagyatott a' megállapítandó árra nézve: meg kellene határozni, hogy a' kettő közül melyik fogadtatik el, t. i. hogy a' ministerium, a' körülmények tekintetbe vételével állapítsa-e meg az ár, vagy a' jelen orsz. gyűlés rendelkezék e' felől? Én azt tartom, annyi időnk nincs, hogy árszabályt készíthetnénk, azért legjobbnak tartanám, ha ezen § kihagyatnék.

Nyáry P.: Nem vagyok egy értelemben azokkal, kik a' 13-ik §-t kihagyatni kívánják; mert ha Magyarország csak egy részének szolgálója is ez hasznára, már akkor sem kellese kihagyni; hasznára pedig kétségtelenül szolgál, mert ha egyben nem, tehát legalább a' helybeli katonaság veszi hasznát, s megkíméltetik a' drága fuvar, melyet fizetni kellene, ha az emporialis helyre kellese a' természetnyeket vinni. Tehát practicus tekintetnél fogva nem lehet szó, hogy a' 13-ik § kimaradjon, s különben is kényszerítés nincs benne, hanem mindenkire ráhagyatik, hogy cselekedjék, a' mint tetszik. (Helyes! Szavazunk!)

Elnök: A' kérdés tehát az, hogy ezen törvényjavaslat 13-ik §-nak azon részét, melyben megengedtetik az adózóknak, hogy meghatározott árszabály szerint, természetben is lerohassák adójukat, a' ház elfogadja-e vagy nem? Azok, kik elfogadják, méltóztassanak felállni. (Majd mindnyájan felállnak.) Tehát marad a' szerkesztet.

Tanárky Gedeon: A' mint emlékszem, a' központi választmányban ezen szavak: „az eddigi mód szerint” kihagyattak. Indítványba hozom tehát, hogy ezen szavak hagyassanak ki. (Többen: nem kell kihagyni!)

Elnök: Kívánja a' ház kihagyatni? (Általános felkiáltás: nem!) Tehát marad a' szerkesztet.

Szunyogh: Csak azt szeretném kitétni, hogy az imputatio mindig a' piaci áron történjék. (Természetes!)

Csiky: Nekem a' 10-ik §-ra van észrevételeml, s ez abban öszpontosul, miszerint ezen §-t általánosan kihagyatni ohajtanám. Ohajtom pedig kihagyatni azért, mert az mondatik benne, hogy ezen törvény Magyarországra s a' kapcsolott országokra egyenlően kiterjesztetik, csupán azon hatóságok vagy községek kivételével, melyek az ország törvénye s törvényes kormánya ellen nyílt lázadásban vannak; a' végén pedig mondatik: hogy „a' magánosoknak okozott vagy okozandó károk megtérítésén felül, a' pártütések által okozott országos költségek fejében adótarozásuk tízszeres mértékben megfizetésére fognak köteleztetni.” Én ugy vélekedem, hogy azon esetben, ha a' haza ellen jelenleg pártütésben levők le fognak győzteni, ezen esetre a' hazának vannak fenálló törvényei, melyek értelemben a' pártütők meg fognak fenytetni: annak alapját tehát semmi tekintetben nem találom, hogy tízszereszt adóval legyenek büntetve. Következőleg ezen §-t, mint különben is olyat, mely majd akkor fog intézkedést igényelni, ha a' csend és béke helyre állitattván, a' lázadók legyőzettek, kihagyatni véleml. (Zaj.)

Elnök: Azok tehát, kik a' 10-ik § kihagyását pártolják, méltóztassanak felállni. (Néhányan felállnak.) Tehát marad a' szerkesztet. Átme gyünk most a' B. alatti munkálatra.

Sillye Gábor: Miután jelen törvényjavaslat szakaszoknti tárgyalása befejeztetett, bátor vagyok ezen törvényjavaslathoz még egy új §-t indítványozni, következő okokból. Vannak neozastályok a' hazában, minők jelenen a' hajdúk, kiktől régeb időkől fogva törvénytelenül követeltet adó, melyet mint törvénytelenet többen mind ez ideig nem fizettek, s azok reájok lett kivetésének folytonosan ellene mondatk, s e' tekintetben sérelmük orvoslásáért, mind az országgyűléshez, mind ö felségéhez s a' felsőbb kormányzásokhoz folyamodtak. Ezen törvénytelen adó a' hajdúkra az 1824-ik évben egy helytartótanácsi intézmény által vétetett ki, mely többször karhatalommal is behajtatott. Ezen törvénytelen kényszerítés súlyát érezve, folyamodtak a' hajdúk minden országgyűlésre, s a' törvényhozás méltányolva igazságos kérésüket, mind 1840-ben, mind 1843-ban kimondta ezen követelés törvénytelenségét, s annak megszüntetése iránt lépéseket is tett. A' mult pozsonyi országgyűlés pedig hasonló elvet az 1848: 26. t.-ezikben már törvényben is kimondott, s meny nyiken a' hajdúk álladalmi viszonyaira vonatkozó minden kormányrendeleteket megszüntetett, s így ezen törvénytelenül követett adóbeli követelés iránti intézményt is eltöröltöte. Azért én a' következő új §-t kívánom e' törvényjavaslathoz adatni: „Azoktól, kikre törvénytelenül követelt adóilletélek rovatnak fel, a' multa nézve folyó évi november 1-ig kivetett hátralékok nem követelhetetnek.” Kívánom pedig ezt azért, mert a' mi már több országgyűlés által törvénytelennak nyilvánítottat, s a' mi ellen a' hajdúk folytonosan panaszkodtak, nem lehet azt a' jelen törvény által törvényesen s igazságosan behajthatóknak keresztelni. A' hajdúk készek a' házért mindenként feláldozni, s így minden közterhekben erejükön felül is részt venni; de a' hajdani törvénytelenségből eredett sérelmüket e' tekintetben kérik a' törvényhozás által megszüntetni, s a' régi hátralékok elengedését, mint törvényesen be nem hajthatót, kimondani. Kérem azért a' házat, méltóztassék ezen méltányos kérést tekintetbe venni. (Javaslatát az elnöknek benyújtja.)

Pálffy János: Minthogy minden az életből vett analogia szerint történik, mondok tehát én is egy analogiát. A' székely nemzetnek törvényesen soha sem kellett adót fizetnie, és mégis fizetett; mint-hogy pedig itt is vannak restantiák, követelhetném tehát én is a' székely nemzet részére, hogy ezen restantiák be ne hajtassanak azon okból, mert az adókövetés törvénytelen volt, s azon okból, mert másutt sem

hajtának be. Azt gondolom tehát, hogy miután egy rész be fog hajtani, be kell hajtani a másik résznek is, legyen az törvényes vagy törvénytelen.

Farkas Pál: Nekem csak azon észrevételem van ezen indítványra, miként nem vagyok tisztában magammal az iránt, hogy vajon a törvénytelen adózásnak az volt-e alapja, miszerint 1823—4-ben az adó váltóról pengőre emeltetett, vagy más körülmény? Tudjuk, hogy a restantiák nevezetes része onnan keletkezett, miszerint 1823—4-ben az adó váltóról pengőre emeltetvén, harmadfél annyival rovatott meg az adózó nép; ha tehát a törvénytelen adózásnak ez volt az alapja: akkor az országban levő minden restantiákat el kellene engedni. (Maradjon!)

Előnök: A módosítás tehát így hangzik: „Azoktól, kikre törvénytelenül követelt adóilletékek rovatok fel, a multa néve, a folyó évi november 1-ig kivett hátralékok nem követelhetők.” Kik ezt elfogadják, méltóztassanak felállni. (Néhányan felállnak.) Marad tehát a szerkezet. Méltóztassanak figyelmeztetni, mert a bevételre megyünk által, s innen majd vissza kell menni a 10. §-ra mint az imént a képviselő ur is általment. A hadi adón keresztül menvén, következnek a 2-ik lapon a c) és d) pont.

Lónyay Menyhért: Olvassa a c) és d) pontokat, melyek a szabad kir. városok és szepesi 16 városok díjáról szólnak. Erre nézve a választmány véleménye az: „hogy ezen évben, még az egyenlő adózás egy som hozathatván, a sz. k. és szepesi városok azt fizetni kötelesek. Jövőre nézve mi legyen teendő? a jövő évi budget tervezett véleményezésénél a központi választmány előterjesztendő.”

Ludvig János: Tegnap az én kérésemet, mind pénzügyminiszter ur mind a ház elfogadván, kérem azt törvénybe iktatni, hogy a sz. kir. városok és a szepesi 16 városok királyi díja november 1-től kezdve megszüntetik. (Januar 1-től kezdve!)

Berezdny László: Nem látom okát, hogy miért kellene 1-5-ös novemberől kezdve megszüntetni; ha a ház törvénytelennek látja ezen kir. díjakat és meg akarja szüntetni, akkor mindjárt most meg kellene szüntetni. Ha pedig azon okból akarja megtartani, mert a közös adózás nem hozhatók be a január 1-5-ös napjáig, akkor meg kellene tartani január 1-5-ös napjáig, mert akkor hozzuk be a közös adózás.

Kacsóvics Lajos: Berezdny László tisztelt barátom és képviselő társam észrevételére vonatkozólag, azért vélem novemberben megszüntetendők a királyi díj, mivel az 1848. törvény kimondta, hogy a már kivett adó marad, s ezen állapotba pénzügyminiszter ur is bele egyezett, miszerint törvénytelennek véli a kir. díj, hanem mivel már ki van vetve, tehát maradjon meg novemberig, mikor az új adó kivételük, s akkor meg lehet szüntetni.

Előnök: Talán lehetne szavazni. (Nem!)

Vesztor Pál: Tegnap kijelentését pénzügyminiszter urnak elfogadta a ház, miszerint azon városok, melyek a királyi díjak tökéjét letették, azt visszakapják. Ezt a törvényben szinte meg kellene említeni.

Előnök: A tükör néve mindazon városoknak, melyek a tükört letették, mihelyt a törvényhozás kimondja, hogy ezen adó törvénytelen levén megszüntetik, természetesen a tükört vissza kell adni. Ennélfogva az elvre nem is szükség szavazni; a kérdés csak az, hogy november, vagy január 1-től kezdve kívánja-e ház megszüntetni a királyi díjat (névelve november, mások január kiáltanak). Ebből nem értek semmit, hanem azok, kik november 1-től kívánják megszüntetni, méltóztassanak felállni. (Felállnak.) Tehát november 1-től fognak megszüntetni.

Lónyay Menyhért: Miután méltóztattak elfogadni, talán oda kellene ezen új írt iktatni, hol az eddigi adózó osztálynak novemberi és decemberi adójáról van szó. (Helyes!)

Olvassa az e) és f) alatti pontokat, a várerősítési és türelmi bértől. Erre nézve a központi választmány véleménye az, hogy azok mint törvényellenek megszüntetendők.

Előnök: Nem levén senkinek észrevétele, kimondom, hogy a többség elfogadja a választmány véleményét.

Lónyay Menyhért: olvassa a közvetett adórovat alatti 1-5 pontot a harminczadok néve.

A választmány véleménye ez: „a közvetett adó alatti 1-5-ös pontra, a harminczadokra nézve szükségesnek tartja a választmány a ház előtt kijelenteni, mikép azon véleményben van: hogy mind ezen jövedelmi forrás okszerű emelése, mind a hazai kereskedés és ipar pártfogása sürgetőleg igénylik az eddigi vámrendszer s szabályzat gyökeres megváltoztatását: ennél fogva meghagyatni véli a ministeriumnak, hogy azon akadályokat, melyeket a magyar vám iránt az ausztriai viszonyról fogva fenállanak, kiegyenlítvén, jövő törvényhozási évfolyamára oly vámszabályzati tervet terjesszen a ház elébe, mely által egy részről ezen mindenütt tetemes jövedelmet hozó kuforrás hazának pénzügyére nézve is jövedelmezőbb legyen, más részről hazánk földmívelési, kereskedési, gyár- s műipari emelkedésére s gyarapítására szolgáljon.”

Klauzál Gábor földm., ipar- s kereskedelmi miniszter: Igen tisztelt ház! A tárgy, mellyről szólni fogok, igen fontos, és kivánja minden tekintetben a ház figyelmét. Mert a mostani időig fenállott vám-szabályzat olyan, hogy Magyarország sem földmívelésének, sem iparának sem kereskedésének fejlődni nem lehetett. Ezeknek fejlődésé nélkül pedig Magyarország minden legzölészerűbb intézkedések mellett is szegény fog maradni, sem ipara, sem kereskedése, sem általában nemzeti vagyonszerzés emelkedni nem fog. Igen röviden fogom előadni a válszabályzatot, mert azt hiszem, a ki elvállalta a törvényhozási részvételt, bizonyosan megszerezte magának azon szomorú tapasztalást, hogy Magyarország nálunk voltam-vízviszonyokban a világnak egyetlenegy elcsúszottja sem volt. Ugyanis az ausztriai örökös tartományoknak volt abszolút kormánya nemcsak hogy egyenesen oly állapotba hozta Magyarországot, hogy itt az ipar ne fejlődhesék, és így kizáró piacává tette Magyarországot az ausztriai tartományok gyárainak, hanem még ezenfelül úgy vezette a dolgot, hogy Magyarországtól mindazon nyers cikkeket, melyekre a feldolgozás miatt szükség volt, minél jutányosabban megszerezhesse. A külkereskedésnek azon ágaira pedig, melyeket Magyarország más országokból volt kénytelen megvásárolni, a kereskedést ismét az ausztriai tartományok fővárosában és a triesti kikötőben összpontosította a vámszabályok következtében. Történetek itt, tisztelt ház! az előbbi dicasteriumok felszólalásaira, melyek mindig akkor történtek, meglehetően nyugodt hangon, midőn az országgyűlésen erős hangon tetettek követelések, történtek némely csekély, Magyarország nyomastó állapotát valamennyire enyhítő változtatások is; — így például annakelőtte, a külkereskedést érve, minden cikk, mely Ausztriában a vámot megfizette, mikor külföldről Ausztriába behozatott az szabadon vitethető Magyarországra, de midőn innen visszavitték Ausztriába, akkor eleinte az egész külföldi vámot, később a fél külföldi vámot fizette meg. Ez változtatást szenvedett e tekintetben is. Van azonban 17 cikk, melyre nézve még mindaddig Magyarország érdekének meg nem felelő vámszabályzat áll. És ez oka, hogy a Duna-alsóvidéki marhakereskedés Magyarországot mindaddig kerüli, holott természet szerint kijelölt utja Magyarországon vezetést az keresztül az örökös tartományokba. Így vannak a gyarmati természetűek, melyekre Magyarországnak némely tekintetben

szüksége van, némely tekintetben kényelme kívánja meg azokat, ezek is szinte így állanak jelenleg is a vámszabályzatban. És a legfurdább dolgok közé tartozik, hogy mi az internationalis kereskedést illeti, a belkereskedést is Ausztria nemcsak nehezítette, és mintegy lehetetlenné tette a vámrendszerrel fogva az ipar emelkedését, mert igen csekély vámot tett készítményeinek behozatalára, de magát még védte is Magyarország ellen sokkal magasabb és négy-szeres fokozatban különböző vámtételek által. — Illyen állapotban vevém által a közigazgatásnak a nemzetnek minden esetre legnagyobb figyelmét igénylő ezen ágát, és mulhatlan kötelességemnek tartottam kinézni az egészről azokat, melyeken haladék nélkül kellett segíteni. És legelőször is elredekem minden magyar harminczadát azt, hogy minden harminczadát vezettek egy mercantili jönyv addig is, míg Ausztriával e részben tisztába jövének; mellyben egyeztetések fel mindazon külföldi árucikk, mely megfizette Ausztriában az illető vámdíjat, és Magyarországra behozatott vámdíjban; szinte úgy jegyzetessék fel azon külföldi, leginkább Törökországból behozott árucikk, mely nem Magyarországon consumáltak, hanem innea vitetik ki Ausztriába. Ezt azért láttam szükségesnek, mert a jelen állapot úgy volt elintézve, hogy bár-mely gyarmati cikk, bár mely külszabály Ausztriába bejött, megfizette a vámdíjat, és ha Magyarország határára ugynevezett szabad boletával jött be, tehát a Magyar kincstárnak semmit sem fizetett; ellenben a legújabb időben kivolt véve, hogy a Törökországból jött cikk Magyarországon fizette meg a vámot, s ha Ausztriába vitetett ki, nem fizetett semmit. Ez látszólagos viszonyosság volt csak, mert azon cikkeket, melyek Ausztrián vitetnek keresztül Magyarországra külföldről több vámot fizetnek, mint azon kevés cikkeket, melyek Törökországból Magyarországon keresztül Ausztriába vitetnek ki nélkül. Ez körülbelül, 100,000 forint tesz évenként. Én tehát felszólítottam az ausztriai kormányt, hogy ő is hozza be ezen mercantili jönyvet, hogy az év végével a lezámlálóak megtörténhessenek addig is, míg máskint lehet az iránt intézkedni. Második lépésem volt, hogy én szükségesnek láttam az ausztriai kormányt felszólítani, hogy a vámszabályzat tekintetében némi bizonyos oly szabályokat kövessünk ideiglenesen, addig is, míg a vámszabályzat megtörténik, melyek mind a két nemzet igazságos követeléseivel megegyeznek. Így például vannak egyes olyan nyers anyagok, vagy pedig felváltó készítmények, mint a cukorkizart, a mely midőn Ausztriába vitetik be, a külföldről fizet mázsájától 7 ft 30 krt, e cukor pedig maga, a mely Gréczben, vagy más ausztriai tartományi gyárakban készül, semmit sem fizetett, mikor Magyarországra jött be. Én tehát az ilyen félig nyers készítményeket azok közé soroltam, a melyekre nézve a kölcsönös lezámlálóknak meg kell történni. Az ausztriai ministerium, mely időközben többször változott, értem mindjárt a másodikikat, mert az előben igen rögtön történt változás, szinte küldött a magyar ministeriumhoz egy általános felszólítást azon óhajjal, hogy Magyarország maga vámszabályzatot egyelőre velük szabályozza; valamint én is egyelőrtét ajánlottam. Az én első levelemre és sürgetésemre semmi választ nem nyervén, legelőször kötelességemnek éreztem megmutatni Magyarországnak a tekintetben is függetlenségét, és azon ágra az iparnak, mely épen a legtermészetlenebb állapotban volt helyeztetve, önállólag fellépni. Ez volt a dohánytermesztés és gyártás.

Az ausztriai kincstár természetesen a magyar dicasteriumok által, — de méltóztattak tudni, mik voltak azok előbb? — azok által megadta magának az engedélyt, hogy Magyarországban dohánykészítményeivel kereskedést üzsessen. Pesten traficát állított fel. A magyarországi dohánykereskedés koteles akkor, midőn külföldi dohány készítményt hoz be, 40 pftot fizet mázsájától; a kincstár pedig nem csak az Ausztriában készített dohánykészítménnyel üzte a kereskedést, és attól nem fizetett semmit, hanem ezenfelül az ausztriai kincstár külföldről is hozott be dohánykészítményeket és dohányt, is és a készítményektől nem fizetett semmit; s ennél fogva a magyarországi kereskedés vele nem versenyezhetett, mert 40 ftot kellett fizetni mázsájától, az ausztriai kincstár pedig semmit se fizetett. Így volt a nyers dohányra nézve is, a magardohánykészítőt, a kinek külföldi levelekre bizonyos tekintetben szüksége van, a levelek mázsájától fizetett 15 ftot; az osztrák kincstár pedig, mikor behozta a leveleket, nem fizetett semmit. Ezen állapotot annál kevésbé lehetett tovább elemezni, mert minden oldalról történtek igazságos felszólalások, és mivel még a néha helytartótanács által a martusi napokban bezárni rendelt dohánytraficák annak igazgatója által önkényesen felnyitattva, engem morális kényeztetéshez hozott az iránt intézkedéshez nyulni, és a pesti vácu-uczabán levő dohánytraficát bezárattam. Küldöttem egy jegyzéket az osztrák ministeriumhoz, mellyben felszólítottam, hogy nem lenet statusban más statusnak kereskedést üzni mint statusnak viszontit kedvezmények nélkül; és mivel a pesti trafica be volt zárva, s igazgatója önkényesen nyitotta fel, tehát akaratom az, hogy a további intézkedésig bezárva kell maradnia. Másodszor szükségesnek láttam, hogy a kincstár, a mennyiben bizonyosai által üz kereskedést, szinte azon vámot fizesse, melyet fizet a magyar polgár, t. i. hogy behoz külföldi a dohánykészítményt, mázsájától 40 ftot, a levelek mázsájától pedig 15-öt. Ugy szinte szükségesnek láttam azt, hogy az ausztriai gyárak készítményeinek behozatalát szinte vámdíjazni kell, hogy a magyarországi ipart védjem. (Helyes!) Ezzel is meg akarván mutatni azt, hogy Magyarország kész azon néppel, mellyel egy fejedelm által egyesítve van, ha viszont jó szándékot tanusit, különbséget tenni más népektől, és így az ausztriai dohánykészítményt megvámoltam ugyan, de nem 40 hanem 15 pftal. Erre az ausztriai ministerium néhány hét után felszólalt, órást tett, felhívott megszüntetésére ezen vámtételeknek, különösen azon óhaját nyilatkoztatta ki, hogy a temesvári dohánygyárra nézve, melyre nézve szinte megirtam, hogy nem oszton azon elvet, hogy egy statusban más statusnak mini statusnak gyártást üzni, viszontit kedvezmények nélkül nem lehet, — tehát felszólított, hogy legalább a temesvári dohánygyárt ne zárassam be. Előhozta mindazon okokat, melyeket e tekintetben melán elő lehet hozni: hogy ha vám mellett hoz be külföldi dohányt az osztrák kincstár, ez Magyarországra nézve nem veszélyes, — hogy ott több embert foglalatokodtat munkával, hogy e részben költséges establishmentja van ottan, tehát ne tegyek intézkedést. Fel is hagytam az intézkedések folytatásával azért, mert azt láttam, hogy Magyarországnak kétségkívül érdekében van, ha lehet, ha a jóakarattól a Lajthan, mint a Lajthan inea megvan, az ausztriai nemzettel, melly többé nem áll abszolút kormány alatt, és mellynek nem kormányával van dolgnak, hanem a szabad nemzettel, oly harmoniában és barátságos egyetértésben élni, a mellyben egymásról két független nemzet el lehet. Én tehát e tekintetben az intézkedést felüggesztettem a temesvári gyárra nézve a dolgok további kifejtéséig. Mivel azonban első felszólításomra nem kaptam választ, nem tudván azt, hogy ők mikép éreznek, a kölcsönös lezámlálás iránt, és mivel faaacziális állapotunk is megkívánta a cukrot, mely évenként 84 ezer mázsát tesz, mely behozatik, ettől, mikor liszt alakban jön be, az ausztriai kincstárnak 7 ft 30 krt fizetnek, szükségesnek láttam, hogy e részben is a magyar kincstár addig is, míg a vám szabályoztatik, ideiglenesen kármentesítessék. Így történt az, hogy a cukorra nézve, melly gyarmati lisztből készül, mázsájától 4 ft bevitt díjt alapítottam meg. Erre meg irából választ nem nyertem. De kiküldöttem leveleket követelté-

ben több biztosokat, kik az ausztriai ministerium által kinevezett biztosokkal kölcsönösen értekezzenek a vám s bályzata felett, melly iránt csak az előkészítő lépések tétettek ugyan meg, azonban van szerencsém a háznak kijelenteni, hogy az osztrák kormány biztosai részéről azon nyilatkozat történt, hogy maga az osztrák kormány a külföldre nézve ohajja az ugynevezett tiltó vámradszert megváltoztatni. És mondhatom a háznak, hogy valamint Magyarországnak illy colonialis állapotban tartása minden esetre abban talála fel okát, hogy az osztrák abszolút kormány Magyarországot nem szerette jobb anyagi állapotban látni, ne hogy a többi örökös tartományok neve alatt ismeretes tartományok megkivánják az alkotmányt és valamint meg vagyok győződve arról, hogy Ausztria ipara sokkal magasabbban állna, ha nem gyakorolt volna prohibív rendszert a külföld irányában egy nyi ideig; mert ha a helyett, hogy az századokot keresztül fen tartotta, fokozatonként szálította volna lejjebb a külföldi készítmények behozatalát, — kétséget sem szenved, hogy miután a teremtő egyaránt osztogatja azt minden embernek, mit elmén-k neveznek, kétségen kívül ha Ausztria nem lett volna is feltalálója az iparnak, de elérte volna utánzás által Angol-, Francia-, Belgium, és szint Nemetország iparát; azonban a folyvást fen tartott prohibív rendszer — mert 60% nem egyéb prohibív rendszerrel — elaltatta az ausztriai gyárakat, és azoknak kellett hogy kizáró piacot szerezzen, s ezen fogyasztási piac volt Magyarország. E két tekintetből nem akarták az alkotmányos Magyarországot vagyonszerzési engedni; s a másik tekintet, hogy sokkal könnyebb volt megtartani a fenálló rendszert, mint azon változtatni. Ez volt oka egy részről hogy Magyarországon sem az ipar nem fejlődött, más részről az ausztriai ipar sem fejlődött magasabbra, mint lehetett volna. És ha Ausztria a prohibív rendszertől a külföld irányában eláll, és célszerű változtatásokat tesz, akkor tökéletesen meg vagyok győződve, hogy ha Magyarország a maga iparát védvé, védvámradszert fog állítani, Ausztria iparának nem lesz oka ellenük felzúdulni; mert ösztönöztenék cikkeink tökéletesítésére a legrovidebb idő alatt a Duna-tartományokban fog cikkeinek fogyasztására piacot találni, hol most nem tudják vele külni a versenyt, kivéve az üveget és néhány cikket. Ha tehát Ausztria polgára, mint remélem, befogják látni, hogy célszerűen tve a vámtételeket, más részről ha Magyarország keletkező iparának megvédésében tulságig nem megy, Magyarország iparának fejlődni lehet a nélkül, hogy Ausztria iparának ártana. Mi a vámszabályzatot illeti, ennek természetesen két tekintetből kell kiindulni, az örökös tartományok és Magyarország tekintetéből. Nem akarom hosszasan fejtegetni, hogy a kereskedés tökéletes szabadságát, azaz a vámszabályzatot az ugynevezett külkereskedésben Ausztria és Magyarország között a legjobb szándék mellett is lehetetlen mitőlünk kívánni; — lehetetlen pedig azért, mert Magyarországnak minden esetre szükséges, hogy ipara legyen; mert nem áll azo nézet, hogy a mindehatótló egyik ország csak termelésre van utasítva, másik pedig iparra. Ha lehetne illyen ország, az bizonyosan el fog szegényedni melőbb. És nézve geographiai fekvésünket, a természet mutatja, hogy Magyarország egy része földmívelésre van szánva, de más része oda van utasítva, hogy ipar által igyekezzék megszerezni, mire előbbi szerekre azve szüksége van. De az egészet együtt véve, méltóztatik tudni a t. ház, hogy Magyarországnak semmi statisztical adatai nincsenek, és e részben nincs ország a miveltek országok között, mellynek vámszabályzata nehezebb lenne, mint Magyarorszáé; — még is az mi van, t. i. az ausztriai kormány által kimunkált tabella mutatja azt, hogy Magyarországnak 1846-ik évi egész kereskedési mérlege 2677 ezer pengő fiban állott szenvedő állapotban; — miől van ezen szenvedő állapot? Nem másból, mint abból, hogy Magyarország sokkal kevesebb pénzt vett be az általa kiküldött készítményekért mint kiadott a behozott készítményekért. Mivel pedig Magyarországra Ausztriából hoztatuk be a készítmények, természetesen, hogy a 2677 ezer ftak nagyobb része az örökös tartományokra nézve keresleg áll. Hogy ezen állapot így nem maradhat, az kétséget nem szenved. Most miután igen valószínű, hogy ezen 2677 ezer ft. pénzügy minden esetre nagyobb, mert midőn a harminczadokról bejöttnek az ausztriai tartományok készítményei, miután a fiamaból és görömböb szövetek közt különbség van, igen természetes, hogy a kereskedők egy része a nagyobb értékűt kisebb értékűnek mondja, és így csak a kisebb érték van bilancobba foglalva. Kétséget nem szenved tehát, hogy Magyarország kereskedésének szenvedő állapotba ketsége kívül jóval nagyobb. Ha pedig azt vesszük fel, hogy olyan szegény országból, mint Magyarország, mintsem bejön, igen könnyen megmagyarozható, hogy azon státus hová jut. Isten van az is, hogy Magyarországon, az ausztriai tartományoktól véve hasonlításul, legkevesebb elűst pénz van forgalomban, mert szenvedő állapotban levén kereskedése, több pénz folyván ki, mint bejön, természetes, hogy az ezüstpénzhez kinek kinek nagyobb kedve levén, az ezüst az újabb időszakban nagyobb mértékben folyt ki, mint beszívágot. Hogy ez így nem maradhat, azt a központi bi ottmány is belátta, mert általában a ministeriumot kívánta megvizni, hogy a jövő utes alatt e részben vámszabályzatot készítsen, Magyarország érdekében megfelelőt. Ha a tisztelt háznak ezen utat tetszik követni, a háznak tökéletes hatalmában van azt elfogadni. Az én javaslatom azonban, mellyre nézve már előlépéseket is tettem, más lenne. Én t. i. az ausztriai kormány biztosoknak felszólítására néhány nappal az előtt a ministerium bejegyzésével azon jegyzéket küldöttem, hogy én kész vagyok az ausztriai kormány kívánásához képest a státusquot, october utolsó napjáig fen tartani, de csak azon feltétel alatt, hogy september 15-én egy eleinte Bécsben összeülő, később tanácskozásait Budán folytatandó ausztriai és magyar egyénekből álló tanácskozmányt alapítson, melly a Magyarország és örökös tartományok közötti vámszabályzat iránt köteendő szerződést fogná tanácskozsai tárgyalá kiutazni.

Erre nézve még választ nem nyertem, de nyíltan megirtam nekik, miszerint Magyarország állapota nem az, hogy mi ezzel várakozhatunk, mert minden hét, mellyet várakozással töltünk, egyenesen finansziánk kárával történik, más részről pedig iparuk, kereskedésük és földmívelésük rovására. Ha tehát a tisztelt ház abban méltóztatik megegyezni, bátor vagyok törvényjavaslattal bemutatni ez iránt, és kérem a házat: méltóztassék a központi bi ottmányt ezen javaslatát függőben hagyni addig, míg az általam benyújtandó javaslat azzal a együtt vétetnek tárgyalás alá. Abban az lenne foglavlva, miszerint a kereskedési miniszter hatalmaztassék fel, nemcsak az örökös tartományokkal, de más országokkal is kereskedési tractatusra lépni, és az egy sikerül, fogantatosítani, — mert úgy történi mindezen, más országokba, mivel nem a ház sokott az egyes tételekbe avatkozni, hanem megbizza az illető ministert, és referáltit magának, természetesen a felelősség terhe alatt, — más részről pedig, ha nem sikerülne a tractatus, hatalmaztassék fel a minister, hogy melőbb ideiglenes vámszabályzatot hozzon be, mellye a jövő utesben a ház asz alá legyen le. (Helyes!) A törvényjavaslattal elő fogom aini, s nyíltan kijelentem a háznak, hogy Magyarország érdekében az fekszik, hogy olyan vámtételeket állítsa keletkező iparának emelésére, mellyek a prohibív rendszerhez köz-ledeek; arra nézve a mi Magyarországon érdekében fekszik, az ipar részéről igyekezzünk a vámszabályzatot nézve kimondani azt, hogy Magyarország méltányosságga legyen maga és szomszédjai iránt.

Es ez tisztán érdekében áll Magyarországnak annál fogva is mert Magyarország geographiai helyzete más országok geographiai helyzetétől sokban különbözik. Magyarországnak szoros összeköttetések vannak a szomszéd tartományokkal, és minél nagyobb a védvám, annál nagyobb a csempészkedés a mint ez lábra kap, a kereskedés azonban tökre megy; mert — mint a készülőben lévő törvényi fogja mutatni — Anglia nagyságát kereskedési tekintetben legálább annak megkezdésében, a kereskedési becsülteességben találja fel. Ez azon alap, melyre fektetni kell a kereskedést, és a hol a csempészkedés nagyban jön be ott a becsületes kereskedésnek szünetni kell. De az iparra nézve is a magas védvámok inkább károsak mint hasznosak, mert a csempészkedés vámnélkül hozza be az árukat; és így nincs semmi mi az ipart és kereskedést védené. Én e tárgyhoz hosszadalmasan többet nem fogok szólni, a törvényjavaslatot benyújtom, s kijelentem a háznak, hogy kötelességemnek fogom ismerni akár tractatusok, akár magánvámzábralyzat utján dől el a kérdés, a magyarországi ipart méltányos védelem alá venni, más részről vámtételeimben tekintettel leszek a földmívelés emelésére, mert most Magyarország kereskedésének legnagyobb ága a földmívelés, és ha méltánytalan lennék a védvámrendszerben, nem lennék feljogosítva kérhetni Ausztiától azt, hogy termékeink kivételében legyenek irántunk méltányossággal. Ezen tekintet fog engem vezérelni. Általnyújtom a törvényjavaslatot; ha felolvastok veszi a ház, kérészem az, hogy a központi bizottság véleményét elfüggesztve, ezzel együtt méltóztatassék tárgyalás alá venni. (Üljen! Helyes!)

Előzők: A központi bizottság ebbeli véleményének tárgyalása tehát függesztetik. A minister ur által benyújtott törvényjavaslat a szabályok értelmében az osztályokhoz fog utasítani nyomtatni és tárgyalás alá venni.

Lónyay Menyhért előadó olvassa: „Törvényjavaslat a harminczad-vámtól mentesség megszüntetéséről” melynek első pontjára —

Klauzál Gábor: Én ezt mulhatatlan szükségesnek látom, mert e tekintetben a magyarországi vámjövedelem nagy csorbát szenvedett minthogy régi törvényeink a nemesekek a vámentességet megengedtek. Ennek miután újabb törvényeinkben a teher egyenlőség kimondva van, meg kell szüntetni.

Tanárky Gedeon: Én azt tartom ki kell mondani nemcsak a harminczad vámentesség eltörését, hanem minden egyéb ilyen vámentesség elhárítását is: azért ezen módosítást ajánlom: „a harminczad, rév, piaci s minden egyéb vámentesség eltöröltetik.” (Nem ide való!)

Előzők: Az elv oly szent, hogy azt nem lehet ki nem mondani a törvényhozásnak, de nem itt, hanem erre egy külön törvény szükséges.

Lónyay Menyhért olvassa továbbá a ső jövedelem, és postadíj iránti véleményét a központi választmányának. Ez utóbbira nézve.

Klauzál Gábor: Ez tárczát illetve, kötelességemnek ismerek a posták állásáról felvilágosítást adni. Alig van az országban valami, mire nézve többször történt volna hírlapok utján felszólalás, mint éppen a postákra nézve, és tökéletes méltányosan. Azonban ha a tisztelt ház felvilágosítást fog kapni, be fogja látni, hogy ez is azon szerencsétlen viszonyoknak következménye, melyekben eddig Magyarország állott. Ugyanis Magyarországnak a posták igazgatása ebből állott: a helytartóknak volt egy tanácsnoka; ki a postáigyet referálta; a magyar kamarának színt volt egy tanácsnoka; de ez nem volt egyéb, mint az ugynevezett durchlaufende post, azaz mindentől inkább rendelkezett, mint a postahivatalról. Azon dicasteriumok véleményét küldték fel a cancelláriához, ez közzétette az udvari kincstárral. De még ezek sem voltak határozó dicasteriumok, mert összesen a consiliummal és kamarával nem tehetek egyebet, mint proponálni, kinek adassék a posta, s ki nevezessék ki postatisztaeok. Hogy merre menjen a post vonal, mikép tartanják a díjazás és a kereskedési összehúzó, az Bécsben történt az ugynevezett oberste Postverwaltungban, ott történt ki a kinevezések is, mert a többi dicasteriumok csak ajánlást juttatnak. Arra is figyelem-tettem a házat, azon kérdések: melyek e tekintetben léteztek, igen sok változást szenvedtek, s Magyarországnak a legmulasztásosabb postarendszert támadt; mert Magyarországnak vannak oly postái, melyek egyenesen hivatalnokai által kezeltek; vannak olyan posták, melyek személyeknek conferáltak; vannak, melyek bizonyos ideig tartott szolgálat után az örökösökre is átmennek, s ezen admi. istracionais s odoral kapcsolatban van, hogy midőn csak egy lány vagy kiskorú fiú örökös van kinek a tutor fogadjon exped. tort, azon expeditornak ugyan meg kell esküdni, hogy híven fogja teljesíteni kötelességét, de ha mind a mellett is azt remteszi mag a hiv. y é-zrevételet addig a publicumnak száz oka van panasznia. L. y. p. o. az újságokra nézve temérdek visszaesés történt, a postatisz-

tek nem fizettek elő az újságokra, hanem felbontották az előfizetőkét, s azt többekkel együtt olvasták. A leveleivel sem volt a legnagyobb pontosság, de nem is lehetett, mert az egész intézkedésben nem volt kellő felelősség, minthogy nem tisztviselk adm. nistráltak a postákat; hanem azok, kiknek az akkori kormány az illy beneficiumot conferálta, ki megtetszett az illető kormányzásoknak, állomás adatott neki. Ha jól viszi szerencse a statusnak, de azért nincs biztosíték, mert ha ő legjobban viszi is, ha a szomszéd postamester lehesse, mint más országokban, szükséges kibontakozni a vegyes rendszerből a mostani postajoggal felrubázottak kármentesítésével. mert a statusnak nem lehet senki károsítani, pedig azok a maguk és családjuk jövőjét nagyobb tőkék beruházásával egyenesen ebbe tették. Tehát úgy, a mint Magyarországnak financiais ereje megbirja, a postákat be kell váltani, s oly rendszert kell behozni, mely a felelősséggel megegyez. E részben még csak tervekkel készíthettem, s higye el a ház, hogy mind a vámszabályzat, mind a kereskedés ezen postai ügyi dolgot ad csak tervek készítés tekintetében is, hogy el merem mondani, a közigazgatás Lámelly átvál. e kétfő megmérkőzik, minthogy e tekintetben eddig a legnagyobb hanyagság volt. Tettem annyit, mennyit lehetett akkor, midőn Magyarországnak majdnem minden forintját véde mére kell fordítani; jelesen itt Pesten a postahivatalnak azon része, mely a leveleket kezeli, elvált az ott a többiől, a hírlapokra nézve pedig kenyő büntetés szabatt azokra, kik a postákat felbontják, de azért jót nem állók, hogy hibák nem fognak történni, mert a hiba megeshetik, s ha nincs ki felszólal, nem lesz, ki büntessen. Azonban meg kell említeni, hogy Magyarország hírlapkiadói egy kevésse eltértek, t. i. Magyarországon kívül nincs ország, hol a postai igazgatás maga vállalja el nem csak az összerakást és horitkozást, hanem a felosztást is, s erre a kincstár tetemes áldozatot tesz, t. i. fizet személyzetet, mely az újságokat összerakja, horitékba csinálja és szétküldi. Magyarországnak tartása meg ezen kedvezést, mert ha ez teher is a kincstárra nézve, de a még serdüő hírlapok kedvezés. kivált ott, a hol látjuk, hogy szaporodnak a hírlapok, de nagy része nem bír annyi előfizetővel, hogy magát consolidálhatná. E részben tehát nem csak meg nem szorítom a status által nyújtott kedvezést, sőt inkább szaporítom. A levélbérnek nem látom mulhatatlan szükségesnek tartotam, mert azt hiszem, lesz a levélbér magassága igen biztos jövedelmet, hanem a levélbérnek méltányos lábra állítása; mert az olcsóbb, de gyakoribb levelezés minden este többet fog behozni, mint a magasabb díj mellett ritkább levelezés. E t mutatják más országok példái, melyekkel ugyan nem mérkőzhetünk, de azt hiszem, az általom mérésékel un történeti leszállítás legalább egy év múlva megteremdi gyümölcsöt. Ha tetszik a háznak ezenul korlátozni a kereskedelmi ministert, hogy ő a postadíjt csak a törvényhozás tudtával szállítsa le. Am tessék, azt annyival örömebb veszi, mert legalább nem lesz felesleg. Más országokban azonban ez nem úgy van, hanem a postadíj behozaték ideiglenesen, s a ház intézkedik annak jóváhagyása, vagy egy próbaév eltelté után annak megváltoztatása iránt. Számot kell adnom arról is, hogy a hírlapok taksáját leszállítottam, t. i. mindenhol panasz volt, hogy a hírlapok magas díjt fizetnek; azok le vannak annyira szállítva, hogy senki nem panaszkodhat azoknak magasságáról. Ezt tettem magam felelőségére, ha a háznak nem tetszik, méltóztatassék e részben intézkedni. Végre kívánja a tisztelt ház, hogy a posták magyar lábra állíttassanak. A ház kívánata méltányos, első rendeletem is az volt, hogy a posták tisztán a magyar ministeriumtól függjenek, 2-szor legyenek magyarok, 3-szor minden pénz, mely eddig másfelé is ment, mind Magyarország főpénztárába jöjjen. Ez meg is történt. Az azonban egy kis nehézséggel jár, hogy az ügyvezetés azonnali magyarosításuk, mert 7-8 iskolát végzett individuumok, kik közt jeles kivételek vannak, alkalmaztattak a postákhoz, kiknek nagy része magyarul nem tud. A statusnak kellene tehát ezen indi iduumokat azonnali mind eltoenni, s pedig nyuzdijjal; mert hosszas szolgálatajuk után azt igényelhetik. E tekintetben tehát, noha én az azonnali magyar ügyvezetést meghagytam, ki átonatnak egészen elég nem tettem, de már csak két praefectura van, hol az ott intézkedés nem teljesített, s onnét is remélem, hogy azon botrányos német törvények, melyek iránt minoen ember méltán panaszkodhatik, s melyek ellen többször küldtem rendelet, de azzal el- usá tók maroktat, hogy a pecset nem készült el, hi-zem, azok is el fognak tűnni a legrovidebb idő alatt. Méz egyet akarok mondani a tisztelt háznak a postakezelsére nézve, s ez abból áll, hogy valamint a harminczad, ugy a postai ügyben is ez lezérünk vétem nagyobb számú fiatal embereket díjtalan gyakoronokul kinevezni, s ezek ki- váuom képezi azon harminczad- és post-tiszteket, kik kellő értelmiséggel és hazafiu érzéssel bírjanak, s szerencsés vol am sok fiatal ügy-

védeket s más fiatal embereket nyerni, kikről meg vagyk győződve, hogy jövőben a háza kívánatának eleget fognak tenni. A posta tekintetben elmondtam, mit e részben tenni lehet; a jövedelmi rovat igen kicsiny, mert mindössze 70 ezer pengő forintnál alig lehet nagyobb jövedelem; a mult évben volt 84 ezer, s az országának majd minden hatóságai méltán veszik igénybe, hogy ezek gyakribb postaösszeköttetésük legyen, kiknek pedig nincs, azok összeköttetést nyervek. E részben oly szerencsével működtem, hogy olly helyek, mint p. o. Vasmegeye, mely Sopronyon keresztül kaptak leveleket jó 6 évi 1-ső septembertől kezdve mindennapos összeköttetést fog kapni. Így több helyek is. De ez mind pénzbe kerül; mert valamint az új állomások felállítása pénzáldozattal jár, ugy a postanemeknek szaporítása is fizetést igényel. A terv készen van, melyet ha a ház, vagy az illető minister követend, meg elmulni két év, hogy Magyarországnak főbb városai betenkit legalább régszer fognak ellátni postával.

Gál János. Tisztelt ház! Ezen postai ügyvel együtt megvitatott fel a ső árjáról javaslat a központi kizottmányának, mely a tisztelt ház határozata alatt áll. Erre nézve bátor vagyok a tisztelt ház elébe terjeszteni Erdélynek állását, a mi a legközelebbi országgyűlésen e tekintetben kifejtett, ne hogy valamikép a tisztelt ház egy elvet elfogadva, később, midőn az erdélyi kincstár jövedelméről lesz szó, akkor az ottani bővebb rendelkezéstől elrekesztessünk. A közlelbbi erdélyi országgyűlésen felmerült, mit int kívánatos volna a ső árát lejjebb szállítani; de e tárgyban mi a kőstő illeti, tekintetbe vévén az országának felmerülő aggasztó körülményeit, az országgyűlés abban állapodott meg, hogy a kőstőra nézve változást tenni nem lehet. De más lépés jötték ki a nézetek az apró sóra nézve, mert ha bár roppant kicsiny van is Erdélyben a sóban letéve, mind a mellett is a kincstárnak nincs annyi jövedelme, mint a melyni lehet e. mert a szon széd Moldva- és Oláhországban a ső olcsó, s abbl csempészkedés származik: vélen énye tehát az volt, ha a kőstő ára meghagyatik is, az apró sóra leszállítások annyira, hogy a moldva- és oláh-országokból csempészkedést para yzálja. Ez iránt Erdélyben törvényjavaslat is készült, mely különösen a ministeriumra kívánata bontni, hogy a körülményeknek tekintetbe, vételével igyekezék az apró sóra lejjebb szállítani. Méltóztatassék a tisztelt ház megfontolni, hogy volt idő, alig pár évvel ez előtt, midőn Erdélynek nagy része csempészkedés utján bejött sóval élt, mert a moldvai sóra 5 biszcs, s azt könnyen be lehet hozni a havasi utakon. Ezen behozott só a szegényebb osztály szokta használni, ha tehát a kőstő mellett a vajyonosabb osztály használ, lejjebb nem szállítjuk is, de miután az aprósót különösen a szegényebb osztály szokt használni, ha az egy olyan árra leszállítatnák, hogy ne egy áron adassék a kőstőval, hanem hasonlítson annak ára a magyarországi ső árához, az a ső jövedelmét nevelné. Még egy észrevételem van. Én látom ugyan a kincstári jövedelmek közé betéve az erdélyi sójövödelmet, de erre nézve az erdélyi nult országgyűlés, olly intézkedést tett, mikint ez az erdélyi urberiségk kárpótlására szolgáljon alapul; s így miután Erdélyről azt mondatom, hogy az urberiség tekintetben sokkal többet áldozott az ottani földesurj osztály, mint a magyarbani, mert Erdélyben az urberiséggel elvesztette birtokának négy részét, s alig maradt 1/3 része, de más részről olly kincse van a sóban az országának, hogy az urberiséggel vért haszonhoz képesen kármentesítést legfeljebb 35 év alatt az erdélyi sónak jövedelméből ki lehet fizetni. Bnelfogva véleményemet bátor vagyok a következőkbe összepontositni: méltóztatassék a tisztelt ház tekintettel lenni azon erdélyi törvényzikkre, mely ő felsége által is megerősített, következő lételező törvényre vált s mely iránt a magyarországi mult országgyűlés is, midőn Erdélynek minden törvényét, melyek a szabadsággal és jogegyenliséggel nem ellenkeznek, tekintetben tartatni rendelté, méltánylással kinyilatkoztatta, méltóztatassék azon törvényre tekintettel lenni, mely az erdélyi sójövödelmet az urberiségek kárpótlására rendelté. 2 or méltóztatassék tekintet lenni azon sócsempézetre, mely Erdélyben történik, s mely által a kincstárnak roppant kár okoztatik, ha a ház nem fog intézkedni, hogy az apró sóra lejjebb szállítatassék, s ezen csempészkedések megelőztessenek.

Lónyay Menyhért: Mi ezen észrevételet illeti, miután a központi választmány elfogadta pézugyminster ur véleményét, én a mint emlétezem, pénzügyminster ur véleményében egy szó sincs arról, hogy a ső drágább legyen, hanem feuttartja a jelenlegi viszonyt, mig boldogabb időkben lehet gondolkozni a ső árának leszállításáról. Erre nézve tehát, ugy vélem, új észrevételeket tenni nem lehet.

A bányászati jövedeleiben többen kívánva szólni, miután az idő későre haladt, az e f. l. t. tarács órára lezárta halasztatott.

Előzők: H. nap 10 órakor kezdődik az ülés. Az ülés delunári 2 1/2 órakor eloszott.

HIVATALOS HIRDETESEK.

Csődök.

6468. 2-3. Kassa városának felhívása szerint Billiczer Mark és neje Rosenthal Lina csődbitelezők összejár. etelére hatástanul f. e. october 28-ik és következő napjai tiszteletén ki, jömegeidőnké ideiglenesen Polinsky Alajos, perorgy-olva pedig Dubay Lajos tiszti f. ügyész választottak, mi szál tétetik közre, hogy a bítelezők követeléseiket az illető törvényessék előtt, mondot időben meg jelenenek, s nál is inkább, minthogy a később beadandó követelések figyelembe vételni nem fognak. Kelt Budán, aug. 22. 1848.

6588. 2-3. Az erdélyi királyi főkörmánysékek felhívása szerint vagyonában bukkott Muntjan János szászregényi kereskedő hiteltelőséinek megjelenésére f. évi october 2-ik napja asszal tisztelet ki, hogy akkor a bítelezők vagy meghiboztatják, követeléseik beadása végett Szász-Regény városa tanácsa előtt reggeli 9 órakor megjelenni el ne mulassák. Kelt Budán, aug. 23. 1848.

B. 8180. 1-3. 2. 68 r. ó. Rózsahegyváros feltejerítése következtében e város birtónéiból megszülető Mokus Imre nőgyilkos személyes leírása azonnali elfogatása végett közzétetik. A nevezett egyén: 26 éves, középszerű görbdt állásu, gömbölyű ábrásatú, sápadt arczásinú, pisze orru, fekete szemű, nagy száju, gesztenyeszínű h. u. — Ruházata: fekete báránypemes sapka, fekete kopott posztó dolmány, magyar nadrág — s bocokor. Beszél: tótul. Kelt Budapeston, aug. 26-án 1848.

(1-3) Kis-Kun-Szabadszállás városában a boltok, mészárszék, negy vendéglő és minden belső korcsmák, nem különben a csintóvái, halászi és j kabszállási külső korcsmák is f. é. septem. bor 17-én a városánál 3 egymás-után következő évi kánszerződés használatra fognak adatni. A érde-

kelték ezennel hivatalosak, — ismétlik is hozzáböcsátatván ezentul az árveréshez. Kelt az 1848. aug. 26-án tartott kögyűlésből. (2-3)

Árverési hirdetmény.

A magyar hadügyministerium 3754-dik szám alatt 1848-diki augusztus 23-án ke rendeltetve követeztében, ezenel közhírre tétetik, hogy a Ludovicius, es az ehez tartoz mellék épületekben koruli építessé i munkák biztosítása tekintetből 1848-ki septem. ber 4-kén deléltől 9 órakor a helybeli kir. var-erősítési igazgatási irodában pecsételt irá-beli ajánlatok f. irak, (a következő általános föltételek mellett), tanácskozás alávetni: 1) A nevezett épületekbeni építészeti munkák valant in az ezekre vonatkozó különös föltételek mindennap, a deléltől szokott hivatalos órákban, a budai cs. kir. várerősítési építészeti számvevő-hivatalban részletekint megtekinthetők, hogy a vállalkozói óhajtok, es által képecekké tétessenek számvetéseket tervezni. 2) Az előjövő munkák meközelítő keresetökkel, es az ezekért leteendő bántépnél, követezők:

K'műves munkáért 1825 f. 30 k. keresetért 180 ft	
Szófávesztő munkaért 166 — — —	15 "
Kőfaragó " 37 " 43 " " "	5 "
Cserép edő " 249 " 4 " " "	25 "
Ács " 1069 " 14 " " "	105 "
A-stalos " 784 " — " " "	80 "
Lakatos " 767 " 33 " " "	75 "
Üvegcs " 109 " 34 " " "	10 "
Festő " 242 " 45 " " "	25 "
Fazekos " 81 " 34 " " "	10 "
Kümműves " 310 " 40 " " "	30 "
Reszműves " 263 " 38 " " "	25 "
Öntőműveskályhákért 84 — — —	15 "

3) Tíz percen tes bántépnél ellátott ajánlatok, egy 5 lábny átmérőjű, számlapos óra iránt is. a hozzá tartozó mut tokkal, es hengeren a pallásra vonuló nehezékek, negyed, es óra ütővel elfogadattak.

4) Az ajánlatok ajánlatokat tettezők szerint a ár egyes munká nemre, akár az összes munkatárgyak előállítására tehetik, csak hogy az ár határozza meg.

5) Az ajánlatok, még a kitűzött tanács-közzési óra előtt a helyhatóság által helybenhagyva, s illeleg lepecsételve, a 2-dik §-on meghatározott bántépnél biztosítékkal ellátva, a budai cs. kir. várerősítési igazgatóság-nak álldandók.

6) A megalapítottaknak, az ajánlatokat küldött bántépnél, egy évi biztosíték gyanant fognak a helybeli k várerősítési építészeti pénztá-ba letéttetni, a többiek pedig a tanácskozás végével tulajdonosuk-nak visszaadattak.

7) A bejött ajánlatok közül azonban csupán azok fognak figyelembe vételni, melyek elismert törvényszerű, es ajánlatosuknak megfelelő módon gétő egyérektől küldöttek, a tanácskozás után bejövendő ajánlatokosok pedig el nem fogadattak. Budán 1848-dik augus tus 25-kén.

A budai kir. várerősítési igazgatóság tól. (1-2)

Sz. Kis-Kun-Laczháza városa részéről közhírre tétetik: 1-ör: Mőriczváti pusztarészen ez idég a város községdalkodása alatt volt — kellő gazdasági épületekkel es latot 230 hold a bérli szabad tetszése szerint használha a majorság kötelezően tartathó 500 darab birka-tartással joggal egymásután következő 3 é-re f. évi szeptem. ber hava 8-d-ka reggeli óráiban a lent nevezett majorságban tartandó árverés alkalmával a többet igérőnek hasznóba be fog adatni.

2-ör: A város mőriczváti levegői es csokai pusztarészein levő korcsmálási joga, valamint 3-ör: A város felső es alsó részein levő korcsmái, az ugynevezett fejér nagy vendéglővel, nem különben

4-er: Mészárszék, bolta es országos vásári jövedelme tartandó f. é. év septem. ber havának 10-d-ka napján a fentnevezett város bántánál szünető árverés alkalmával a többet igérőnek kellő biztosíték mellett 3 évre hasznó-bérbe fog adatni. Kelt K. K. Laczházán, aug. 25. 1848.